

BUDAPESTI CZÉGEK.

TALÁLMÁNYOK

szabadalmazását ess-
köeli mind. államban
Réthy János
nemzetközi mérnöki és szabadalmi irodája,
Budapest, Erzsébet-körút 2. sz. (népszínház
mellett. Legrégibb szabad. iroda. — Telefon.

Fontosabb
Nemzetközi
Nyelv- és
Nyelv- és
Nyelv- és
ajánl
és
elhelyez

Gerson Anna asszony
BUDAPEST,
Andrássy-út 21.
(félemelet)

LATZKOYITS A.

BUDAPEST,
IV. kerület, Váci-utca 22. szám.
Cs. és kir. szabadalmazott fehérenemű-gyáros
ajánlja
uri divat- és fehérenemű-ujdonságait.

Jury-tag és több kiállításon kitüntetve.
BUCHHALTER-féle
első magyar mű- és vegytisztító intézet
Budapest, Ferenc-körút 20. sz.
Férfi- és női ruhák, csipkék, függönyök, szőnyegek és
minden e szakba vágó cikkek a legutányosabban
tisztítottak.
Posta értékesítés után a ruháért hűhöz küldünk és vissza küldjük.

CALDERONI ÉS TÁRSA
látászeresek.
Látászerék raktára Váci-utca 30. szám.
Tan- és műszerek és fényképezési kézi-
lékek raktára
Kis hid-utca 8. szám.
BUDAPESTEN.
Aranyoskút kiváratra bérmentre, ingyen.

Blätterbauer R.
a frankfurti Raff-Conser-
vatorium volt tanárnöje,
leczkékét ad zongora já-
tékból és zeneelméletben.
Lakása: Üllői-ut 21. föld-
szint 4. ajtó.

Rum, likőrök
készítéséhez való híres ki-
vonatok
WATTERICH A.-nál
Dohány-utca 5.
kaphatók.
Kezelési könyv ingyen.

CHINA SERRAVALLO

vással, kitűnő ízű s azért gyermekek és asszonyok szívesen veszik be. Egy literes üveg
2 frt 20 kr., 1/2 literes 1 frt 20 kr. Nélkülözhetlen gyenge testalkatúknak s üdülők-
nek. Molegen ajánlva a bécsi egyetem orvosi tekintélyei által. Többszörösen kitün-
tetve. Főraktár: Török József gyógyszerháza, Budapest, VI. ker., Király-utca 12. szám.
Minden gyógyszerházaiban kapható.

A Köszegi Teréz-féle
álarcz-kölcsönző intézetet
mely 18 éven át a Szervita-téren létezett, ez évben
IV. ker., Deák-tér és Sütő-utca sarokra,
fők-fizetelmét pedig béli estéken a Vigadóba helyeztem át.
Különös figyelemmel voltam a nagyrészt köznépségre igénye-
nek és kényelmeinek minden tekintetben való kielégítésére,
miért is elegánsan berendezett üzletemen kívül egy külön
bejárati szalon is nyitottam. Bátor vagyok tehát ez idén
is elegáns új dominómat és jelez-öltönyeimet dús válassz-
tásban, jutányos költségek-ért a nagyrészt köznépségre be-
szesz figyelmébe ajánlani.
Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan eszközöltenek.
Kiváló tisztellel
Köszegi Teréz.

Eisenschiml és Wachtl
Budapest, Váci utca 12
Gyár: Bécs, Kaiserstrasse 62.
Legnagyobb raktár mindennemű fény-
képezési gépek és készülékekkel.
Alapítva 1856. — Többször kitüntetve.
Aranyérmék ingyen és bérmentre.
Uj! A fotografálás elemei. Ára 2 frt.

**Köhögés, rekedtség és el-
nyálkásodás ellen**
legjobb hatású szer a
RÉTHY-féle pemetefű-czukorka,
mely ezen bajokat gyorsan megszünteti. Kapható min-
den gyógyszerházaiban. Egy doboz ára 30 kr., 5 doboz-
zal 1 frt 50 kr-ért bérmentre küld
Réthy Béla gyógyszerész
Bécs-Csabán.
Főraktár **TOROK JÓZSEF** gyógyszerháza Budapest.

Migraenin-Tabletták
a legjobb szer bármilyen fejfájás ellen
Egy üveg ára 1 frt 20 kr.
Főraktár:
Török József gyógyszerháza
Budapest, király-utca 12. sz.
Azonkívül kapható
minden gyógyszerházaiban és
drogeriáiban.

MARGIT-CRÉME
hírneves, az elegáns hölgyek által hasz-
nált arccrème (nem zsíros kenőcs) rö-
vid idő alatt ifjítja és szépíti az arcot,
eltávolítja az arcról mindennemű bőr-
tisztítást.
Egyedüli szer szeplő, májfoltok,
pattanások, bőrtka (mitesszer) ellen.
Bámulatos hatása abban rejlik, hogy
a bőre kenve az által rögtön folyé-
tesedik és ez okozza azon csodás átala-
kítást, hogy szeplővel vagy májfolt-
okkal teljesen fedett arcz 3-4 nap
alatt alabástrom fehérré lesz.
Mivel nem zsíros — nappal is alkalmazható, — a crém-
vel bekenett bőrön a hőlgyörpör remekül tanad. Ára 50 kr. 1 frt.
Margit-szappan ára 35 kr. — Margit-hőlgyörpör,
fehér, rózsás és crém színben ára 60 kr. — Mar-
git-fogpép 50 kr.
FÖLDES KELEMEN gyógyszerháza,
Aradon, Deák Ferenc-utca 11. sz.
Főraktár **BUDAPESTEN, Török József, Király-utca.**

MATTONI-FÉLE GIESSHUBLER

TERMÉSZETES
SAVANYU-KUT
Uj fényképezési műterem!
Van szerencsém a mélyen tisztelt közönséget tiszte-
lettel értesíteni, hogy
**Budapest, IV., koronaherezeg-utca 5.
a Havis-bazár átellenében**
a mai kor magaslatán álló, legelőkeltebb berendezésű
fényképezési műtermet
nyitottam, hol a legújabb módszer szerinti eljárással
tekintet nélkül az időjárásra, a legmagasabb igényeket
kielégítő felvételeket pillanat alatt oly módon eszközök,
hogy feszélyes beállítás nem szükséges, s a fényképezés
mintegy társalgás közben történik.
A **Mertens és Társa** valamint **Strelisky** műter-
mében mint művezető 10 éven át szerzett tapaszta-
lataim és képességeim azon helyzetbe juttattak, hogy a
modern eljárású fényképezéseket a legjobbban és leg-
jutányosabban eszközölhetem. — Mély tisztellel
MÁRTONFFY GYULA
fényképész.

**Lesoványodásra s egyidejűleg az
egészség erősítésére 2 hónapig veendő**
a dr. Blyn s dr. Duchesne-Duparc klin-
tanár, becsületrend lovagja — meggyógyulása
után Boisson gyógyszer. által készített **per-
za-pilula**, vesiculoseivel előállított név. készítmény.
Egy 3 frtos nemzetközi posta-meghatalm. küldésével bér-
mentre szállít egy palackkal: **M. BOISSON, 100 rue Mont-
martre, Paris.**

VASÁRNAPI UJSÁG

4. SZÁM. 1896. BUDAPEST, JANUÁR 26. 43. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és (egész évre 12 frt
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt félévre — 6 *
Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG (egész évre 8 frt
félévre — 4 *
Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK (egész évre 5.—
Külföldi előfizetésekre a postallag
meghatározott vésztőlji is csatolandó.

KIRÁLYI VADÁSZATOK GÖDÖLLŐN.

AZ EZREDIK évforduló ünnepére Gödöllő vá-
ros és Pest megye megbízásából Ripka Fe-
rencz hírlapíró «Gödöllő a királyi család
otthona» című könyvet irt. Ugyanazon forrás-
ból, melyből Ripka nyerte adatait, a könyv
megjelenése is elmondhatunk egyet-mást,
hogyan vadászik a király, ha itthon van.
Ha Ő Felsége Gödöllőn tartózkodik, épen
annyit dolgozik, mint rendes székhelyein; csu-
pán szabad idejét tölti vadászattal az oly pá-
ratlannak tartott gödöllői vadászterületen, mely-
nek erdőségeiben történelmi adatok szerint haj-
dan Nagy Lajos, majd Mátyás ki-
rály is szeretett vadászgatni.
Mint tudjuk, a király télen-nyá-
ron korán kel, így Gödöllőn is; ha
különösen cserkésztetre akar menni,
már reggeli négy óraker talpon
van, miután előtte való nap a rész-
letekre nézve megállapodott Pet-
tera vadászmeisterrel. De ha az es-
téli udvari futár fontos állami ügye-
ket tartalmazó iratokat hoz Bécs-
ből, a másnapra kitűzött vadászat
gyakran elmarad.
Cserkésztetre reggel 4 óra után
hintón megy a király az illető erdő-
részbe. Ilyenkor négy pompás hó-
fehér lovat fognak a hintó elé, me-
lyek oly nyugodtságra vannak be-
tanítva, hogy meg a netaláni méh-
szűrást is mocczanás nélkül tű-
rik. A hintónak az alján is van
lámpa, hogy a lovak lábai alá vi-
lágítson. A kocsin a király és ko-
cison kívül csupán fegyverhordo-
zója ül, csak néha kíséri ki Pettera
vadászmeister, mivel minden erdő-
területnek a saját erdésze fogadja
a királyt, s aztán ugyanaz kalau-
zolja is. Legjobban kedveli a szent-
királyi és juharosi vadászterületet,
hol szarvasra szokott cserkészni.
Ezen erdőterületeken a királyon
kívül senkinek sem szabad va-
dászni. Csak kivételesen van meg-
engedve néhány év óta a király
vejének, Lipót bajor királyi her-
cegnek, hogy azokat ő is használ-
hassa.

Ezen erdőrészeket a király ott tartózkodása
alatt rendkívül figyelmesen gondozzák. Hogy az
annyi élvezetet nyújtó szarvas-cserkészet meddő
ne maradjon, a gyalog- és kocsitákról még a
leveleket is elsöprik, hogy a vad el ne riadjon.
Ha a király lesben áll, rendesen valamely fa
mellett meghúzódva órahosszat elvár, míg a
szarvascsorda megérkezik. Többnyire csak egy-
szer lő rájuk, de mindig sikerül egy-egy szarvast
zsákmányul ejtenie.
Legnagyobb öröme azonban a vaddisznó-
vadászaton telik. A vaddisznó a pompás val-
kói erdőrezsben falkaszámra tartózkodik. Itt
rendesen Rajcsán János kedvenc erdésze fo-
gadja Ő Felségét. Vaddisznó-vadászatra leg több-
ször délután jár a valkói erdőrezsben kívül a
juharosi és babáti erdőrezsre is, és többnyire
80-90 lépésről vezi czélba a feléje érkező
vaddisznót. Ebben telik a királynak legnagyobb
mulatsága, s nagy örömet talál még abban is,
ha a megsebzett vadkannak legalább a kegyelem-
lövést megadhatja. Ilyenkor szembe megy a
kannal, s a mint az 80-100 lépésről agyaráit
csattogatva iparkodik megroskadni hátuljával is
fölemelkedni s megsebzőjére törni: Ő Felsége
megáll, nyugodtan czelez és a következő pill-
anatban már homloka középen találva rogyik
össze a vad s esőrgedező piros vére összefolyik
a fehér tajtékoz habbal a zöld fűben.

A legutóbbi őszi vadászat alkalmával lőtt a
király a valkói erdőrezsben egy 190
kiló súlyú vadkant, melynek agya-
rai 18 cm. hosszuk voltak. A pompás
állatot a király egy budapesti pre-
paratornál kitömte, Erdélyi fény-
képező pedig a gödöllői kastély ud-
varán fölállítva lefényképezte.
A vaddisznó-vadászaton kívül
legjobban kedveli a király a fá-
czán-vadászaton, a midőn a leg-
nagyobb tizezer vadat ejtett már
számllálja a már lelőtt vadakat:
1-2-3 és így feljebb. A mi nem
szemei előtt esik le, azt már nem
számítja be, az ilyet a két fegyver-
hordó köteles olvasni s egyúttal
figyelmeztetni a királyt az esetleg
érdekesebb vadakra. A király még
most is legjobb fűczánlövő hazánk-
ban, úgy, hogy nyomába sem léphet
senki. Mióta vadászik, több mint
tizezer különféle vadat ejtett már
el. Rendesen 75-80 lépésről cé-
loz, és csak nagy ritkán szokott
hibázni. Zronek testőrvadász alig
győzi társával, Prölessel, a király-
nak a puskáit tölteni. A király ren-
desen Piper-féle srétes és Springer-
féle golyós löfegyvereket használ.
Eley-féle angol gyártmányú pat-
ronokkal. A fegyverek vaddisznó-
vadászaton mogoró nagyságú go-
lyókkal vannak megtöltve. Vadá-
szaton a király kutyákat ritkán
használ, s csak rendkívül erős
vadkanra lő robbanó golyókkal,
melyek a megsebzett vadat azon-
nal megölik. A rókavadászatot

A KIRÁLY A GÖDÖLLŐI VADÁSZATON.

II. MAGYAR OSZTÁLYSORSJÁTÉK

első huzás 1896 február 5-8-ig.

I. osztályú sorsjegyek.				Teljes sorsjegyek (mindhárom oszt. érvényes).			
1/30	1/10	1/2	1/1	1/30	1/10	1/2	1/1
1.—	2.—	10.—	20.— frt.	3.—	6.—	30.—	60.— frt.

Sorsjegyeket elárusít:
HEINTZE KÁROLY, Budapest,
Szervita-tér 3. szám.

Franklin-Társulat nyomdája. (Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám.)

IV. FERDINÁND TOSKÁNAI NAGYHERCEG.

LIPÓT BAJOR KIRÁLYI HERCEG.

A GÖDÖLLŐI KIRÁLYI VADÁSZATOKRÓL.

mintegy négy év óta egészen abbahagyta. Ritkábban vannak hajtóvadászatok, melyek rendszeren a haraszt, kerepesi, szentjakabi erdőrezsekben szoktak tartatni, s melyekre rendszeren a gödöllői előkelőségek is meg vannak hívva, többnyire az a társaság, a mely képünkön látható; de néha a miniszterek is, valamint a szomszédos faluból Podmaniczky Géza báró, Gödöllőről Polner Lajos, Garan Dániel, dr. Tegze Lajos és Deiningger Imre is hivatalosak. A meghívók most már teljesen magyar szövegűek. Az egyszerű kartonpapírra nyomott meghívók szó szerint így hangzanak:

A GÖDÖLLŐI CS. ÉS KIR. UDVARI VADÁSZATI HIVATALTÓL.

MEGHÍVÓ

a folyó év november hó 10-én apróvadra tartandó cs. és kir. vadászatra.

T. . . N. N. úr részére.

Találkozás helye és ideje: est- királyi erdőri lak 9 órakor reggel.

(Iika-majori uton.)

Kelt Gödöllőn, 1895. évi november hó 12-én.

Vadászat Szarkaberek.

A meghívott gödöllői urak és más udvari vendégek rendszeren az előre kijelölt vadászterületen találkoznak, hol rang szerint egy hosszú vonalban állanak fel s kalaplevéve, néma meghajlással üdvözlözik a királyt, ki polgári öltözkéiben is katonásan köszön. Azután Pettera vadászmester jelentését fogadja első sorban a hajtások számára. Délelőtt rendszeren 4—5, délután pedig 3 hajtás van. Jelentést tesz továbbá a vadászmester a vadászati tervéről és befejezéséről; végül a szél irányát említi fel. Ezen jelentés után Kallina m. kir. főerdőmester felállítja a hajtókat, kijelöli a vadászok helyeit, erre kiki elfoglalja a helyét és megkezdődik a hajtás. A király rendszeren a hajtás közepén a fővonalat foglalja el, pár perc múlva fülsiketítő puskaropogás hallatszik mindenfelől, a mit bizonyos idő múlva egy éles sip követ, mely a vadászati befejezést jelenti. Ha ebéd ideje van, a legközelebbi erdőtisztáshoz indul a társaság, elől a király, ki ülökészülékű bottal halad előre. Sokszor a

puskája is a vállán van. Ha a tisztásra érnek, ott a király vagy a szétnyitható botjára, vagy egy levágott fatörzsre ül; egy nagyobb kézi kosarat fölfelé fordítanak előtte és ott költi el a rendszeren hideg sültből, kevés süteményből és borból álló egyszerű ebédjét, utána pedig fekete kávéit iszik, ha a szakács is kint van mozgó konyhájával az erdőn. A király étkezés közben a legnagyobb figyelemmel van a meghívott urak iránt, hogy csupa szerénységből senki éhen ne maradjon. Evés után élénk társalgásba bocsátkozik a legközelebb ülővel; majd pompás hayanna-szivarra gyűjt a társasággal együtt. Ha azután befejezik a vadászatot, következik a vad-felkerítés faj szerint, a mi az alsóbb udvari vadászok és erdővédek munkája. Ilyenkor mindenki megtudja, hogy ki mennyit lőtt. E szemle alkalmával a király élénken beszélget, aztán pedig a már rendszeren előállott udvari fogatba száll, miközben a vendégek újra tisztelettel üdvözlözik.

Az elejtett vadakból első sorban a vendégek és az udvari konyha kapják meg a magukat.

A király, ki évenként 500—600 vadat szokott elejteni, bizalmasabb körökben többször kijelentette, hogy összes vadászterületei közt legjobban szereti Gödöllőt, mivel egy részről vadakban dús erdősegei páratlanok, másrészt mivel a gödöllői köznép oly tisztelettel viselkedik iránta, hogy soha nem alkalmatlanodik, semmi tekintetben.

Ripka könyvébe Mária Valéria főhercegnő magyarúl, Gizella főhercegnő, Lipót bajor királyi herceg és a toscanai nagyherczeg pedig németül irtak közleményeket Gödöllőről és a gödöllői vadászatokról.

Ez alkalommal érdekes megemlíteni, hogy a királynak rendkívüli elfoglaltsága mellett még apróságokra is kiterjed a figyelme. Ugyanis Ripka a kabinetiroda útján kért engedelmet a királyi fényképezésére, a mire csakhamar megjött az engedély október 19-ére, szombatra. Ámde valami fontos állami ügyek elintézése miatt úgy a tervezett vadászati, mint a fényképezés elmaradt, az író és a fényképész sajnálatára, kik már lemondottak a ritka szerencséről.

De négy nappal később a kabinet-iroda távirat útján értesítette Ripkát, hogy a király október

hó 23-án szerdán hajlandó kívánságának eleget tenni. Egyszersmind értesítették, hogy mivel a valkói erdőterület nem tartozik Gödöllő város területéhez, a király kívánságára a babáthi m. királyi erdőgazdálkodásig tartó „Haraszt” nevű erdőrezsben fog a fényképezés megtörténni, hol Erdélyi udvari fényképész csakugyan két főlvetelt eszközölt vadászat előtt és után. A mi képünk a vadászat utáni jelenetet ábrázolja, mikor a királytól jobbra Paar gróf főhadsegéd, Ludvigh magyar államvasúti elnökgazgató áll, mellette dr. Kerczel udvari orvos, balról Lipót bajor királyi herceg, utána Liechtenstein herceg főlovászmester, Alberty gróf szármegyéd, Polner gödöllői ügyvéd, Kallina m. kir. főerdőmester, Deiningger korona-uradalmi igazgató, dr. Tegze Lajos orvos, Pettera cs. és kir. fővadászmester és Ónody Ferencz m. kir. főerdész.

A király ezen a vadásznapon kitűnő hangulatban volt; még közmondásos vadász-szerencsése sem hagyta el, mert nem említve az általa elejtett egyéb vadakat, sikerült sebes röptiben két vadpulykát három egymás után következő lövéssel elejtenie, egyet pedig megszárnálnia. A négy óra hosszat tartott hajtóvadászon összesen 2 őzbak, 1 róka, 2 vadpulyka, 142 fácán, 83 nyúl és 2 kánya lett zsákmány.

Második képünk IV. Ferdinánd toskánai nagyherczeget ábrázolja, ki a hadseregben altábornagyi rangot visel, tulajdonosa a 8-ik dragonyos és 66-dik ungvári gyalogezrednek. A nagyherczeg, mint szenvedélyes vadász, minden évben többször heteken át időzik Gödöllőn, többnyire szeptember hónap, hol rendszeren vadász-társa és kísérője dr. Tegze Lajos korona-uradalmi orvos. Az ősz szakállú, barátságos nagyherczeget mindenki ismeri Gödöllőn és nagy tiszteletben részesítik. A nagyherczeg mint az uralkodó ház több tagja is, szenvedélyes műkedvelő fényképész s Gödöllőről is egész halmaz főlvetéle van, melyet rendkívül nagy becsben tart.

Harmadik képünk királyunk vejét Lipót bajor királyi herceget ábrázolja. A királyi herceg a német hadseregnél lovassági tábornoki rangot visel, mint ilyen a 4-ik bajor hadtest felügyelője. De a fontos állásban lévő katona igen szívesen vadászik, mihelyt ideje engedi. Rendszeren a toskánai nagyherczeggel együtt érkeznek Gödöllőre, s őszi szabadságát gyakran itt tölti, a midőn királyi apósával és nejevel Gizella főherceggasszonnyal együtt vadásznak.

Markó Miklós.

AZ ARANYMISÉS GYŐRI PÜSPÖK.

Zalka János győri püspököt hívei, papjai tisztelettel üdvözölték a közelebbi napokban, pappá felszentelése fél-százados évfordulója alkalmából. Az egyházmegye papsága összesereglett jan. 15-ére Győrbe, megjelent Steiner Fülöp székesfejevári püspök is, s az üdvözlők közt az elsők közé tartozott a megye és város is.

A kilencszázados győri püspöki széken Zalka János a hatvanhatodik. Egyszerű, szegény szülők gyermeke volt s a legmagasabb egyházi méltóságra küzdötte föl magát. Püspöki elődjei közül csak hét olyan ült a győri széken, ki megérte püspökségének huszonöt évét. Zalka ezt már 1892 május 5-ikén megülhette. Aranymisését is csak tizenegy győri püspök tartotta meg.

Negyedszázadnál tovább terjedő püspökségét iskolák, intézetek emelésével, jótékonyssággal teszi emlékeztetéssé, s mint püspöknek első tette volt, hogy az anyakönyvek magyar nyelven való vezetését elrendelte. Erdemeiről lapunk 1892 május 8-iki számában részletesebben is megemlékeztünk, püspöksége negyedszázados jubileuma alkalmából.

Dr. Zalka János Sopronmegyei Vezekényi községében 1820 decz 16-án született. Győrben, Sopronban tanult, s a papi pályára lépén, 1846 jan. 15-ikén szentelték föl. Nem sokára (1848-ban) Budapesten a belvárosban lett káplán. Majd Scitovszky hercegzprimás a fiatal papot az esztergomi szeminárium felügyelőjévé nevezte ki, 1853-tól mint tanár az egyetemen az egyháztörténelmet tanította, szerkesztette a „Religio” című lapot; 1860-ban esztergomi kanonokságot nyert, 1867-ben pedig győri püspökké lett.

Nyolczsázezer forintot tesznek azok az öszszegek, melyeket jótékony, iskolai és egyházi célokra fordított eddig.

Fél-százados aranymisését vasárnap, január 19-én tartotta, de felszentelésének évfordulóján, január 15-ikén is ünnepeltek már Győrben. A püspök kerülni óhajta a zajos ünnepeléseket, s ezt a hatóság előtt is kifejezte. Január 15-ikén délelben fogadta a káptalan és az alsó papság küldöttét, meg a szomszédos törvényhatóságok üdvözlését. A káptalan nevében Kokas nagyprestő üdvözölte és kijelentette, hogy az ünnep öröme a káptalan ötezer forintos alapítványt tett jótékony ezéla. A püspök meghatva választ az üdvözlésre. Az alsó klerus remek művi kelyhet nyújtott át püspökének. Ruschek Antal győr-nádorvárosi esperes-plebános pedig egy ünnepi díszmunkát adott át a jubilánsnak, melyet ez alkalomra irt.

Ruschek plebános munkájának ezime: „Győr jubiláris püspökei.” Ebből közöljük a jubiláns püspök arczképét. A díszes és jól irt munka a győri püspökök kilencszázados sorozatából azok emlékeztetét eleveníti föl, kik a hosszú élet áldását élvezve, huszonöt éves püspöki kormányzást vagy fél-százados papságot értek.

Tizenegy jubiláris püspöke volt Győrnek. Az első volt Modestus, a Szent István idejéből győri püspök, kinek ugyan főpásztori kormányzása idejét pontosan nem meg lehet határozni, de föl kell tenni, hogy megérte aranymisését, mert ő volt első püspöke Győrnek és még 1047-ben résztvett I. Andrásh király koronázó ünnepén. A második aranymisés püspök volt II. Miklós, a ki 1308-tól 1336-ig kormányozta a megyét. A harmadik aranymisés püspök volt Kálmán (1338—1373), a ki Róbert Károly természetes fia volt és 22 éves korában jutott a győri püspöki székre, melyen 35 éven át ült. Nagyon bőkezű egyházfejedelem volt. Következik a sorban Hédekvári János (1387—1415), a ki Kanizsai János esztergomi érsekkel fogságba került, mert nem engedelmesskedett Zsigmond király akaratának, hogy IX. Bonifác pápától

Dr. Zalka János győri püspök.

elpartolva, XIII. Benedek pápát elismerje az egyház törvényes fejének. Majd Erdődi Bakocz Tamás (1486—1497), ki 1521-ben 80 éves korában halt meg mint esztergomi érsek. Széchenyi György (1658—1685), később esztergomi érsek, a ki 103 éves korában halt meg és 70 évig volt áldozópap; győri püspöksége idejében ünnepelte aranymisését és egyike volt az egyház legnagyobb jöltevőinek, legjelesebb történelmi alakjainak. A hetedik a sorban Keresztély Ágost szász herceg (1695—1725), a ki szász földről jött a török ellen hadakozni, résztvett Budavár megvívásában, s aztán protestáns vallását a katolicizmussal, a fegyvert a

keresztel eserelte föl. XII. Ince pápa 1698-ban kardinálissá tette, és 1707-ben esztergomi érsekké lett, de megtartotta a győri egyházmegye kormányát. O koronázta meg 1712-ben Károly királyt és 1714-ben Erzsébet királynét. Az ő kérésére adományozta 1714-ben Károly király az esztergomi primásoknak a hercegi címet, hogy hercegi méltóságban utóda is részesüljenek. Zichy Ferencz gróf (1743—1783), a ki a győri papnevelő-intézetet, a jogakadémiát, stb. építtette s kinek püspöksége idejében szakították ki az egyházmegyéből a szombathelyi püspökséget. Vili József (1806—1813) volt a kilenczedik, Simor János (1857—1867) a tizedik és most Zalka János (1867-től) a tizenegyedik aranymisés püspöke Győrnek.

Január 19-én, midőn Zalka püspök aranymisését tartotta a győri székesegyházban, a városban sok házat fellebogóztak, s a templom szorongásig megtelt.

Nagy örömet okozott a király üdvözlő távirata, mely így hangzik:

Örömmel üdvözlöm önt, midőn a mai napon ötven éves áldozári jubileumát teljes testi és szellemi erőben ünnepli s mint mindenkor hívennek szívemből kívánom, hogy az Isten áldása még évek során át kísérje papi erényekben és jóltevésben gazdag életét a gondozására bízott egyházmegye, valamint a szükségét szenvedő emberiség javára.

Ferencz József.

József főherceg hosszabb levélben üdvözölte az aranymisés főpapot, melyben halás lélekkel emlékezik meg az ünnepeletről, kinek vendégszerető házat több ízben fölkereste.

Vasary Kolos bíboros hercegzprimás szintén levélben üdvözölte a püspököt, többi közt írván:

„Szálljon Exzellenziádra vissza az a sok áldás, melyet osztott. Mély tisztelettel eskölokom azt a kezet, mely engemet is megáldott.”

A pápa üdvözlését Rampolla bíbornok táviratozta meg. Wlassics közoktatásügyi miniszter levélben üdvözölte az agg főpapot, kinek az ország minden részéből érkeztek az őszinte köszöntések.

A CISTERCI-REND EMLÉKKÖNYVE.

A magyar honfoglalás ezredévi ünnepélyére készülő monographiák közt kiváló figyelemre tarthat számot a magyarországi cisterci-rend emlékkönyve, a mely dr. Békefi Remig szerkesztésében a közelebbi napokban került ki sajtó alól. E könyvben hűségesen beszámolnak a rend tagjai történetükről, tanító, lelkes és gazdasági működésükről, pompás rajzokkal szemléltetve a rendi tevékenységnek, művészi érzéknek, tanügyi és gazdasági munkásságnak különböző nyilvánulásait. Dícséretére válik a szerkesztőnek és írórtársainak a szerető, lelkes odaadással készült emlékkönyv, a melynek kiadásával a rend érdemes feje, Vajda Ödön, szeretének múltjához s a nemzethez egyaránt méltóan áldozott a hazai műveltség oltárán. Ez áldozat igen tetemes volt, de a műnek tartalma és külső kiállítása megérdemelte azt.

Nincs minden ezélatosság nélkül, hogy azon szerzetes-rendek egyik legrégibbe nyújtja először múltjának képét az irodalom szakavatott barátai elé, a mely derekasan kivette részét a nemzet-fejlesztő és fentartó munkából. Hétszáz esztendő fáradságos működése avatja a cisterci-rendet a magyar vallási és művelődési tényezők tiszteletre legméltóbbjai közé, s e hétszáz esztendő szorosán össze van forrva nemzetünk történetével.

A cisterci-rend a Szent Benedek-rend szer-

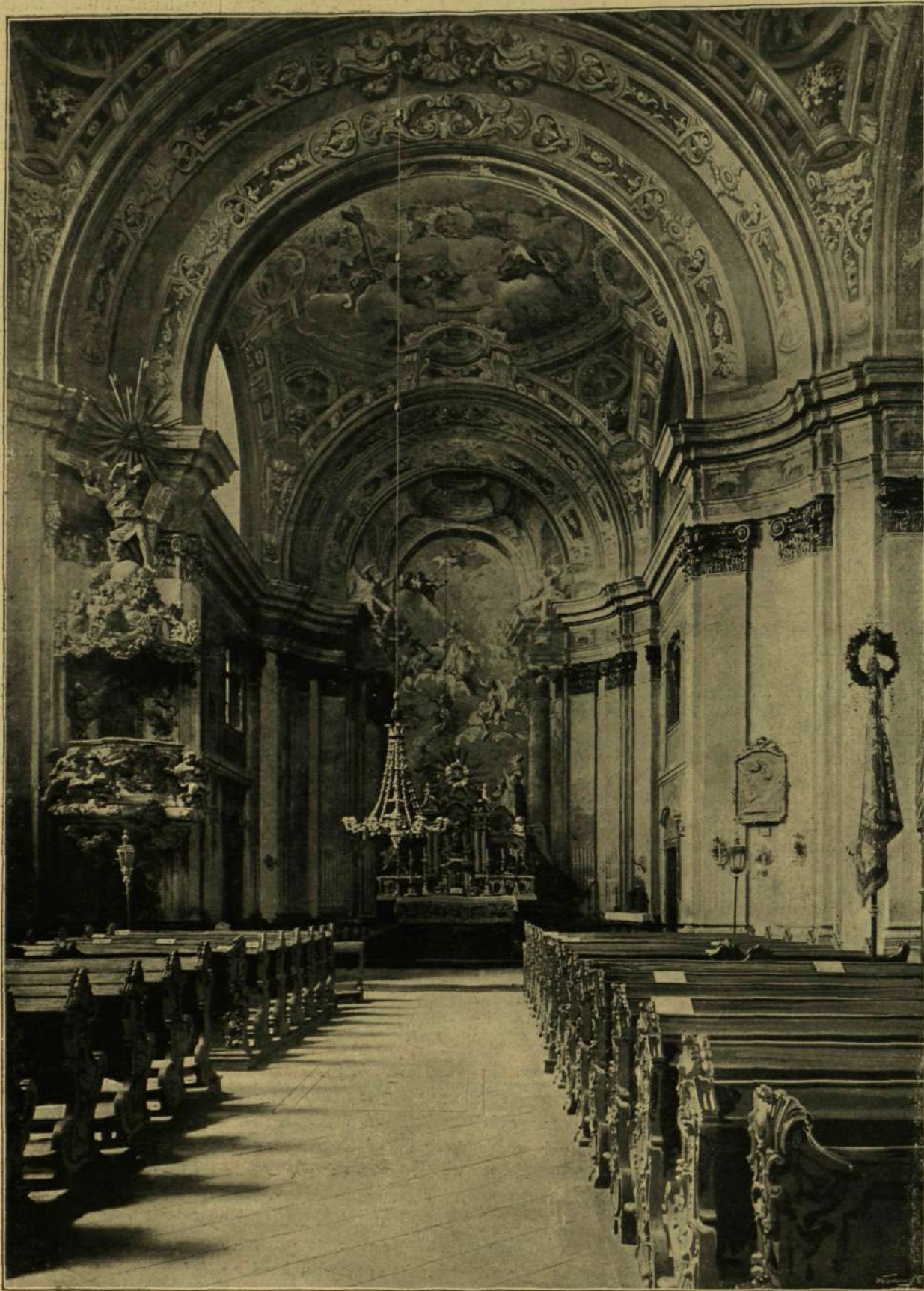

Az aranymise áldozatkelyhe.

zetéből fejlődött ki a középkorban, midőn a francia benévezések közül néhány tag a régi szigorúság visszaállítását követelve, kiválik és a Leignes folyó mellől Cisterciumba (Citeaux) érkezik s ott letelepedvén, Szent Róbert alatt szervezkedik 1098-ban. A cisterci-rend önállóvá s a többi szerzetektől függetlenné levén, csakhamar különböző rajokat ereszt s küld Európa művelt országaiba. Királyaink közül már Vak Béla gondolkodik a szomszédunkban, Heiligen-

mokra az egresi apátságot (Torontálmegyében), később pedig a bakonyi vagyis a zirczi (veszprémmegyei) apátságot. Ezt csakhamar követték a pilisi, pásztói, szent-gotthárdi s még vagy húsz más apátság, a melynek tagjai folyvást összeköttetésben maradtak a francia rendházakkal. Minden egyes apátság és kolostor egy jól szervezett kis köztársaság, a mely a népnek nemcsak lelki, hanem anyagi életét is képezni, művelni törekszik. Sőt eleinte, midőn a cister-

mocsaras tájékon szállnak meg s kolostoraikat völgyekben, a folyók balpartjára építik: így a zirczit a bakonyi rengetegben, a pilisit a Pilis-hegy tővében, a cikádorit a Sárviz mocsarainál. Mintegy keresve-keresik az erős munkát, a melylyel a természet nehézségeit legyőzhessék, a vad erdőségeket kiirtásák, a mocsarakat lecsapolják s a néha szinte megközelíthetetlen tájat valóságos paradicsommá alakítják. A gyümölcsnek, szőlőnek legkiválóbb francia fajait meg-

A CISTERCIÉK SZÉKESFEHÉRVÁRI TEMPLOMÁNAK BELSEJE.

Kreuzon letelepült cisterciók behívásáról, ezéjét azonban nem éri el, csak fia, II. Géza uralkodásának elején érkezik az első néhány cisterci Czikádorra (a mai Báltaszékre, Tolna-megyébe) 1142-ben. Ezek a szerzetesek azonban nyilván aligha maradtak sokáig hazánkban, mert később III. Béla, a ki különben is második felesége, Margit hercegnő révén szorosabban érintkezett Franciaországgal, telepítette be állandóan a cisterciókat, még pedig egyenesen Cisterciumból, 1179-ben, megalapítván szá-

citák hazánkban állandó otthonot találnak, inkább a földművelésre és iparra szoktatják a népet. Földjeiket első sorban ők maguk művelik, s másodsorban az úgy nevezett megtért testvérek. Képzeltető, hogy éppen e foglalkozás celszerűbb üzésével mily hasznos szolgálatokat tettek a magyar népnek, a mely a természeti adományokkal gazdagon megáldott földnek híriül sem vette annyi hasznát, mint a föld jósága azt megengedte volna.

A cisterciók rendszeren zord vidékeken vagy

honosítják, s például az ő fáradhatatlan tevékenységük létesíti az egri szőlőhegyek beültetését. Nagyobb területű gazdaságaikban valóságos majorkák vannak, a hol a különféle mesterségeket is űzik. E mellett betegápolással is foglalkoznak, de különösen a kereszténység tanait hirdetik. Néhány évtizedi itt lakásuk után az eredmény megmutatta, hogy III. Béla királyunk nagyon okosan cselekedett, midőn őket hazánkba telepítette. A magyar műveltség történetében szép szerepet vittek, kivált az Arpádok

RÉSZLET A ZIRCZI KÖNYVTÁRBÓL.

A ZIRCZI APÁTSÁG ÉS TEMPLOM HOMLOKZATA.

Háry Gyula rajza.

A REND «EMLÉKKÖNYV»-ÉNEK CZIMLAPJA.

Benczur Gyula rajza.

alatt, főleg azért, mert a fejlettebb Franciaországgal még továbbra is folytonos összeköttetésben maradtak, oda küldték ki néhány tehetségesebb rend-tagot tanulni s az újabb szellemi haladás tényezőit még idejekorán igyekeztek nálunk meghonosítani.

Igy éltek századokon keresztül, folyvást gyarapodva erőben, vagyonban és gyarapítva nemzetünket a szellemi és anyagi élet javaiban. Az ő szervezetüket is megrázkódtatá azonban a mohácsi vész, s apátságok világi papok kezébe jutottak, vagy pedig az osztrák apátságokhoz kapcsolóztak, mint a zirczi a heinrichauhihoz 1699-ben. Az idegen nemzetbeli szerzeteseknek e hódítása, képzeltető, mennyire kiforgatta a régi hazafias rendet eredeti hivatásából, s mégis tovább egy századnál tartott a közösség a magyar és porosz-szleziai főapátságok közt, s csak a jelen század második évtizedében sikerült Dréa Antal apátnak a szerzet önállóságát visszavívnia.

De már előbb ők veszik kezökbe a székesfejérvári, egri, pécsi gimnasiunok vezetését, s később a bajai iskoláit is. Régebben Veszprémben már foglalkoztak a tanítással, de igazában e téren üdvös munkásságot csak a múlt század végétől fejtenek ki. E téren a fokozott kíváncságnak mindig teljes odaadással és szembetűnő sikerrel felelnek meg; állítanak theologiai intézetet, szervezik az újoncznövendékek tanítás-

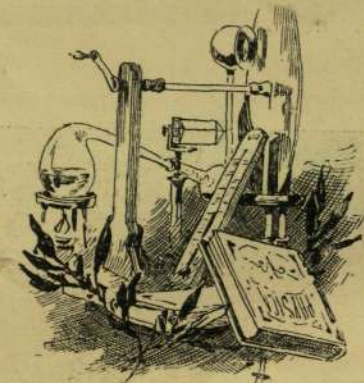
módját, tanárképző intézetről gondoskodnak s az új kor szelleméhez illeszkednek. Az 1848/9-iki mozgalmakban néhány tag igen tevékeny részt vett, megmutatva, hogy a hazafiságot a szerzet nemcsak hirdetni tudja, de annak erényét gyakorolni is épen a legveszedelmesebb időben.

Idők folytán az összes cisterci apátságok közt a zirczi lett a magyarországi cisterciák központjává, főképp akkor, midőn vele a pilisi és pástói apátságok egyesültek. A jelen században mindig kiváló tehetségű férfiak foglalták el a zirczi apáti széket, mint a már említett Dréa Antal, Villax, s mások. A jelenlegi apát, Vajda Ödön, egészen méltó nagy elődjeihez, a kiknek kezdeményét minden irányban folytatja.

Ime a szerzet története dióhéjban. A szerkesztő, dr. Békefi Remig valódi műérzékkel írta meg rendjének hétszáz éves múltját, mindenütt kiválóan a jellemző adatokat, a melyeket ügyesen és szépen csoportosított. E mellett jól válogatta össze a munkatársakat is, a kik közül az egri gymnasium történetét Kassuba Domokos, a székesfejérvári gymnasiumét dr. Werner Adolf, a pécsiét Inczédy Dénes, a bajaiét Szenecz Győző írták meg. A magyarországi cisterci rendtagok kiképzéséről dr. Piszer Imre ad tanulságos értekezést, Szabó Otmár pedig rendkívül becses dolgozatban állítja össze a magyar cisterci írók életét és működését; a lelkesedés terén kifejtett tevékenységüket Lóvárdy Alajos méltatja,

s a gazdaság állapotáról egy névtelen nyújt szintén nagyérdékű értekezést. Az egész könyv élénk bizonyossága annak a lelkes fáradozásnak, a melylyel a szerkesztő és munkatársai szerették több téren való sikeres működését vizsgálták, tanulmányozták s annak képét megalkották, hogy tanúságot tegyenek nemzetünk előtt, mikép a második ezredév elején a cisterci-rend is szívből ünnepli szép múltját a nemzet minden hű fiával együtt.

Az emlékkönyv számos gyönyörű illusztrációi közül néhányat be is mutatunk ez alkalommal olvasóinknak. A zirczi egyesült apátság és templom a legnevezetesebb intézmények és templomok egyike hazánkban; az apátság kolostora hosszabb idő alatt épült és többször bővítették, kivált keleti szárnyát s az előtte levő kisebb épületet. A negyvenes években készült a szép könyvtár, a renaissance izlésű kolostor, de a homlokzat s a kettős kőtorony csak az ötvenes években épült. A zirczi kolostor és templom, nemes egyszerűsége nézve ritkítja párját hasonnemű építményeink közt. Két képet mutatunk be erre vonatkozólag: az apátsági kolostor és templom homlokzatát, és a könyvtárat; az előbbi Hány Gyula festőművésznök rajza, az utóbbi pedig fényképi főlvetel. Bemutatjuk e mellett a székesfejérvári templom belsejét is; e templom a XVIII. század közepén épült Nepomuki Szent János tiszteletére. Még egy vignettet közlünk: a tudományos foglalkozásnak symbolumát. A könyv illusztrációinak összes clichéit Weinmann Antal budapesti intézete készítette, és pedig kiváló sikerrel. Végül az emlékkönyv czimlapját kisebbített alakban láthatják olvasóink; ezt Benczur Gyula rajzolta a rend jelenlétéből s a magyar hazafiság ereklívél csoportosítván össze művészi szerkezetben az egészét.

ZICHY MIHÁLY LEGÚJABB LEVELE.

Feszty Árpád híres körképét, a «Honfoglalás»-t, Morelli Gusztáv jeles metsző-művésznök, mint annak idején hírül is adtuk, sikerült s egyszersmind olyan nagy alakú fametszetben állította elő, a milyen hazánkban eddig még nem készült több, sőt egybeült is kevés. E jeles másolatnak a sokszorosításából megküldött egy példányt Morelli Szent-Pétervárra Zichy Mihály nagynevű festőművésznöknek is, kit úgy a mű, mint annak tárgya rendkívül elragadott. Hazafias lelkesedését még forróbbá hevítette a szegzárdiak abbeli megkeresése, hogy készítsen illusztrációt Garaynak valamelyik költeményéhez. Ez a fölkerés, meg a Garay költeményével való foglalkozás egész nagy művészi vállalat eszméjét keltette föl lelkében. Mind ezekre nézve igen érdekesen nyilatkozik a nagy művész Morellihez intézett következő levelében:

Morelli Gusztáv tanár úrnak

Budapest.

Szent-Pétervár, 1896 január 2.

Mélyen tisztelt Tanár úr!

Hallottam híret, olvastam többször róla, látam is kivonatban részleteit a remek műnek, melyet Feszty Árpád alkotott és Ön oly egy-éremű mesterséggel utánozt. Örvendzetőbb meglepetést nem is okozhatott volna nekem. Folytonosan gyönyörködöm az eredet in és a má-

solaton és örülök az itteni művészvilág bámulatán. Ilyesmit csak a legmagyarosabb lelkesedés teremthet.

Fogadjja leghőbb köszönetemet az okozott örömről.

Egy ugrással áttérek egy lelki összeköttetésben álló tárgyra.

Szegzárdról felszólítottam Garay János valamely költeményének illusztrációjára. Szerény arányú szobrot óhajtanának felállítani e félig felejtett költőnek szülővárosában, Szegzárdon.

E czélra beküldötték hozzám Garay összes munkáit. Nem vagyok arra hivatva, hogy Garay verseinek tulajdonságait megítéljem, de azt megvallom, hogy ritkán olvastam magasabbabbat e költemények tárgyainál. A legelevenebb, legérdekesebb képeket Garay úgy szólván egyenesen a festő esetébe diktálja.

Három szakaszba osztva egy nagyszerű hazai művet lehetne alkotni, mely a műkedvelő közönségnél kétség kívül kellő részvétre találna.

Elő szakasz: Az Árpádok.

Második szakasz: Szent-László.

Harmadik szakasz: Vegyesek.

Mind a három méltó, hogy nem egy, hanem egy egész művészi társulat összeálljon és közreműködjék ezeknek kiadását létesíteni.

Azt mondják, hogy nálunk nincsen ilyen költséges vállalat kiadó; de úgy vélem, hogy kiesiben kezdve p. o. az «Árpádok»-kal sikerülne. Ezen szakasz eredménye «Szent-László», mind a kettőnek eredménye pedig a «Vegyesek» kiadását lehetővé tenné.

Feszty — föl kellene Madarász Viktort is háborgatni megfoghatatlan nyugalmából — a jelenlegi kitűnő fiatal művész generációt is felpiszkálva, — ha engemet is elnézőleg egy ilyen konzoreziumba felvennének, úgy vélem, ezen feladatot pompásan keresztül vihetnék, melynek életrejejt az Ön mesterkezé adná meg.

Ha nem volnék már elfoglalta Arany balladái-val, én rögtön belekaptam volna ilyen munkába.

Uram Istenem! még mennyi tenni való találkozik a mi szép hazánkban! Hogyan követhetnénk mi a világ figyelmét, ha mi önmagunk, saját kincseinket nem ösmerjük, vagy nem méltányoljuk?

Megújított köszönettel lekötelezett híve
Zichy Mihály.

BÖLCSŐNÉL.

Gyujtsd meg hát jó dadánk a mécsét —
Kicsikém már elhallgatott;
Anyácska, nem tudom, hol késhet?
Nem látja a sok csillagot?

Igazasd meg hát a kis ágyat,
Puha párnára tedd fejét:
Édesdeden nyugodja bággyát
Csöpp teste át e hosszú éjt.

Viseljük gondját míg kicsinke,
A míg az élet el nem lopja őt;
Öleljük addig kebleinkre,
Öleljük, a míg nagyra nőtt...

Mert lásd nekem nincsen alvó,
Ártatlan, édes angyalom —
Kedvesimet takarja gyarló
Kétségbejött sirhalom.

Virágot ültetek reája —
Ki ültet az enyémmre majd?
Ha csak te nem piciny lényka,
Küldvén utánam egy sohajt.

Szellő susog akkor körülöd —
Figyeld meg elhaló nesztét:
Köszöntöm értem hullt könyvedet,
Hozzád szól a szellembeszéd...

A KIRÁLY ÁLTAL GÖDÖLLŐN LŐTT VADKAN.

Erdélyi fényképe.

Gyujtsd meg hát jó dadánk a mécsét,
Kicsikém már elhallgatott;
Anyácska, nem tudom, hol késhet?
Nem látja a sok csillagot?

Püsztió.

«MEGYEI ÉLET».

Vigjáték 4 felvonásban. Írta Muzsiai János. Először előadott a Nemzeti Színházban január 17-én.

A nemzeti színházban a múlt héten premiere volt. Új darab új névvel és pedig hazai termék. Én a harmadik előadását néztem meg. Azt, a melyiket a legjobb hangulatban játsza a színész. Az első előadás a kritikuskóké, a kik alatt nemcsak azokat értem, a kik hivatásszerűleg tollal kötelesek kifejezni ítéleteiket, hanem azt a mindig együgyűnazon publikumot is, a melyik úgy szólva kibérelte magának azt a kiváltságot, hogy elsőnek hirdethesse irányadónak érzett nézetét. A második előadás a kedveltenké. Ebbe az egész házat belefoglalom; a hallgató mellett az előadót se véve ki. A második előadásra a reggel olvasott kritikák hatása nyomja bélyegét. A művész töpreng, vajjon érdemes-e «megcsinálni» a szerepet, vajjon él-e, hal-e az alkotás; a közönség pedig még egy más érzést is visz magával oda. A bántott hiúság érzetét a fölött, hogy «jour»-ok, salonok illatos légkörében nem az első előadás nyomán szellemeskedhetik. A harmadik előadás a szórakozóké, s ezek az én embereim. Ezek eljönnek a heti munka után kiélvezni a vasárnapot. Pompás publikum. Nem hoz oda okoskodást, nem kutatja miérten, nem keres lélektani mozzanatokat, hanem a kedélye szavára sir a szinpadai sírókkal s nevet a nevetőkkel együtt. Szerintem a harmadik előadás képviseli a közérzetet.

Ha már a közönség kielégítésére, a melyet a zsurnaliztika követelővé nevelt, meg is kell írni nyomban az első előadás után a műbírálatot: a harmadikig függőben kéne tartani legalább azt, hogy mit tart az előadásról maga a közönség. Hangsúlyozom, hogy nem a darabról, hanem az előadásról, mert rá nézve a darab misége gyakran mellékes akkor, ha fön tudja tartani azt az előadás; a mi pedig a műbírálat igényeit meg nem álló daraboknál többnyire csakis vasárnap, a harmadik előadásakor kezd határozottabb formát ölteni.

A színész vele született érzéssel kisejti a hangulatot s az első nevetés vagy tetszémoraj s éltető eleme, a taps után nekibuzdul s kifejti tehetségét, a melylyel eddig — egyrészt bizalmatlanokodás, másrészt a kritikák hatása alatt — húzódozva gazdálkodott. És mit keres a publikum a szinpadon? Életet. Való életet. Vagy legalább is akkép mozgó, beszélő, cselekvő alakokat, mint a minőnek azokat a szinpadon nekik tulajdonított jelzők alapján az életben ismeri; mert ez este könnyebben átsiklik azon fogyatkozásunk is, hogy alkotójuk nem kellő szinpadai keretben mozgatja őket, és hogy

lélektani mozzanatok tekintetében ugrásokkal juttatja a czélhoz.

Ezt az esetet láttam vasárnap a «Megyei élet» előadása alatt a közönség részéről, a mely elégedetlenség alatt az estét annak dacára, hogy a «Megyei élet»-ből éppen az hiányzik, a mi a szindarabot szindarabbá teszi: az élet. Vannak azonban életből merített alakjai, s ezeknek beszédjén, mozgásán, cselekvésén szórakozott a közönség.

A gondolat nem időszzerűtlen, a melyet az író kidolgozásra szánt. Miniszteri biztosok kiküldetésének szükségé manap nem ritkaság, és az is emberi dolog, hogy a vármegyei viszonyok tanulmányozása közben az osztálytanácsos szíve egy úde vidéki ártatlanság csevegésére megmozdul, s hogy magának véli azt a mosolyt, a mi az ugrifüles aljegyzőnek szól. Életről merített a helyi érdekű vasutak kérdése is, a melylyel bőven foglalkozik a törvényhozás s a mi csakugyan egész a hajbakapásig menő pártokat alkot, érdekek szerint, a megyékben. S végül az is megeshetik, hogy egy derék, a közjóért életét is veszélyeztető alispán nemes tulajdonságaival legyőzi a vele szemben álló hatalmas családi klikk vezérharcosát: a megye legszebb és leggazdagabb fiatal özvegyét s hogy annak kezével aztán lábaihoz tereli az egész vármegyét; mindezeket azonban élettelen összhangba olvaszva kellene szemünk elé állítani a szinpadon. Csak hogy nem ezek — az írói czélul kitűzött — főerek domborodnak ki a darabban, hanem csakis egyes alakok vannak magukra figyelmet.

Az előadásból két dolog ötlött a szemembe. Az egyik, hogy az író az ő emberei lényének üzleti vonásait elég hűen színezi; a másik, hogy a kedélyvilágukból eredő helyzetek szövevé sántikál. Az üzleti rész alatt azt értem, hogy a «Megyei élet» tisztviselő-személyzete, a központból kiküldött osztálytanácsossal és segéd-fogalmazóval együtt, hivatali lények tekintetében meglehetősen hű alakok; kedélyviláguk sántikálása alatt pedig azt, hogy az osztálytanácsos szerelmi felsülése és az alispán szíviadala csakis rajzszzerűen vannak jelezve, mert azok nem szövednek, fejlődnek előttünk, a mint az élet nyomán a szinpad megkivánná azt.

Azok a bizonyos lelki finom, árnyaltszerű átmenetek hiányoznak itt, a melyeknek mintegy észrevételül kell — nem annyira érthetővé, mint inkább — érezhetővé tenni olyanféle fordulópontokat, mint mikor, teszem itt a megye gazdag szép özvegyének gyűlöletéből szerelem lesz. Az ő családja és az alispán régi Montecchi és Capulet-viszony, mint a minő minden vármegyében van a hatalomban levő és a hatalomra törő úgynevezett dynasztia családok között. Az alispán talpig derék férfi. Minden tényben a közérdek embere s attól nem téríti el az se, hogy az a szép asszony családjának anyagi érdekébe ütközik. Harcz, viszály és küzdelem minden lépésé velők; mignem vasakarata, kötelesség-szeretete meghajlítja a bájos özvegyet, a ki aztán az övével egyesíti életét.

De mindezek a «Megyei élet»-ben csakis levezve vannak és — hogy úgy fejezzem ki magamat — nem folynak le szindarabszerűleg elötünk. Látjuk, hogy megvan a harc, de nem éljük át a színpadon; érezzük, hogy a harcból a megadásba való átmenetnek az a rugója, hogy a nemesség győzi le a gögös ujjhúzást: a helyzethez jól talál; csakhogy ez az átmenet göröngyös utakon visz a célhoz. Szóval a darabnak hiányzik a szindarab jellege s e fogyatkozás enyhítésére nincs meg a színpad ismerete sem. Az emberek ki-bejárnak, gyakran csak azért, hogy a kimenő helyt adjon a bejövőknek.

Érdeme az írónak, hogy az életből markol; a megye alakjait meglehetősen helyzetbe állón beszéli; hogy visszaélést ostromoz; igazságot juttat érvényre, s hogy a nagyvárosi élet vásári világból a vidék derült légkörébe visz; s a mi nagy szükség nekünk, mert innen-onnan annyira elnagyvárosiasodunk, hogy lassanként már inkább magunknak valljuk a francia házasságtörő drámák alakjait s a német realistik vaskos alkotásait, semmint a magunk életéből merített

sában, az ismert megyebizottsági tag, a ki ellenzéki létere hajlik erre is, arra is, mert a fiát, az aljegyzőt szeretné szolgabíróvá; s ott mozog az ellenzéki dinasta család foghegyről beszélő feje: Ujházi.

Ezek többé-kevésbé elég sikerült genre-alakok; de a főszereplők sorsa hálátlanabb. Azoké, a kiknek szívügyeik is vannak a darabban. Még az alispán csak hagyján, a kinek a hivatalával kapcsolatos egyénisége eléggé kidomborult; de már a megye szép asszonyának nemcsak a derek alispánnal, Gyenessel, hanem a szerepével is van küzdeni valója. Összekérülésükre elég akadály maga a megyei érdekharc, de még megnehezíti nekik azt az író is. A szép asszonyt Hegyessy Mari adta. A jelzőben nem volt hiány és játszott odaadással.

A «Megyei élet»-ről azt hiszem, hogy a vidéken, a vidéknek ismerős alakjaival, meg fogja tenni körútját. Sz. D.

* Száz város felfedezése. Maler Flobert, ki egykor Miksa mexikói császár szolgálatában állott, a háború befejezése után Mexikóban maradt s különösen szenvedélyvel kutatta a Yukatan félszigeten levő híres romokat, melyek tudvalevőleg a rég eltűnt nagy műveltségű maya-indiánok fénykorának emlékei. A félsziget vad népe és a nehezen hozzáférhető erdőségek miatt nagyon nehéz volt kutatásait folytatni s mindamellett bámulatos sikereket ért el, mivel több mint száz eddig ismeretlen város romját fedezte s azokban tömördek szobrot, képet s fálrat rajzolt vagy fényképezett le. A tudósvilágban ez a nagy felfedezés rendkívüli feltűnést keltett.

* London lakói újabban nagyon sok húst fogyasztanak. Tíz évvel ezelőtt a napi átlag egy főre még nem volt egészen fél fontnyi, jelenleg azonban már a háromnegyed fontnyit is meghaladja.

* A velociped megadóztatásából Franciaországban a múlt évben közel 2 millió frank adó folyt be. Megadózattak 200,000 darabot, melyből 38,000 jut Párisra. Korzikán csak 14 velociped volt.

* Egy ércztoll ára az 1820. év körül még 50 kr. volt; ma 25 kért egy 144 darabot tartalmazó dobozot vehetni. Különböző márkájú ércztollak a 16-ik században is készítekkel éreztollak.

1. Dr. Kerezi, udvari orvos. — 2. Ludvig Gyula, a m. á. v. elnök-igazgatója. — 3. Paar gróf, főhadnagy. — 4. A király. — 5. Lipót bajos herceg. — 6. Lichtenstein herceg, főlovászmester. — 7. Alberty tábornok. — 8. Polner Lajos, gödöllői ügyvéd. — 9. Kallina Károly, m. kir. főrendmester. — 10. Döbnyinger Imre, korona-uradalmi igazgató. — 11. Dr. Tegze Lajos, korona-uradalmi orvos. — 12. Petters Hubert, cs. és kir. vadász-mester. — 13. Onody Ferenc, m. kir. főbíró.

A GÖDÖLLŐI KIRÁLYI VADÁSZATOKRÓL. — ERDÉLYI FÉNYKÉPE.

teket. A magunké alatt nem a fővárosit, hanem a vidékét értem. A rohamosan fejlődő nagy városok kozmopolita jellegűek. Páris, Berlin, Bécs, Budapest az élet tekintetében többé-kevésbé együgyű anyagot adja az írónak. Az országot a vidék teszi és csak üdvözölni kell, a ki onnét merít; bár nem állíthatom, hogy a «Megyei élet» írójának legsikerültebb alakja a megyei élet embere lenne.

A legelőhűbb alak a miniszteri segédfogalmazó, a ki a vizsgálat megejtésére kiküldött osztálytanácsos járulékeképer kerül a megyébe, s a ki ott aztán otthonhagyott miniszterének bizalmas támaszként szerepel. Egy fontoskodó rokonszenves, eszes gavallér-alak mozog a színpadon, majd a közigazgatás elméletéről tartva előadást a megyebizottsági tagoknak, a kiknek az «görögül van», majd meg a fülig szerelmes aljegyzőt oktatva fölénytel a felől, hogy mi az imádottja meghódításának a nyitja. Ezt a teljesen életből gyúrt alakot kifűzőn adja Dezső. Aztán jó alak az aljegyző imádottjának anyja, Rákosi Szidi, a ki egy török metszett vidéki mama szerepében a lányának vadássza az osztálytanácsost, úgyesen bódítva gyér hajú fejét azzal, hogy még nem késő. Aztán ott van Gabányi pempás alakítá-

EGYVELEG.

* A léghajókról bebizonyult, hogy nehezen sebezhetőek meg. Nem rég Bécs mellett a steinfeldi gyakorló-téren egy 800 méter magasságban lebegő léghajóra nyolcz ágyúval 10,000-szer lőttek s csak három jelentéktelen lyukat csináltak rajta. Más kísérletek is ugyanazt bizonyították, hogy a léghajót rendkívül nehéz eltalálni, még ha nem mozog is.

* A Niagara-vízesés soha sem volt oly szűk vízben, mint jelenleg. Különösen a parti esés híres mennydörgő zaja egészen megszűnt; az amerikai parton jóformán csak csurog a víz, több helyen a sziklák is kilátszanak. Emberemlékezet óta a vízeséssel összeköttetésben levő nagy tavak vize sem volt ily alacsony.

* A porosz katonák híres sisakja vőgnapjait éli. A berlini hadügyminiszterium elhatározta, hogy könnyebb és kényelmesebb fővegeket fog adni a katonáknak.

* Aszbesztruhát használnak már Montrealban a tűzoltók. Ez a ruha tűz- és vízmentes ezért a tűzoltók az égő épületekben is képesek rövid ideig tartózkodni. A ruhán csak a szemek számára van nyílás.

* Versenyfutó tén. Az amerikai sportkörökben jelenleg rendkívüli érdeklődés tárgya egy időmítt tén, mely közelebb egy elsőrangú versenyparipát győzött le.

* Az emberi hangot 30 kilométer távolságra is meg lehet hallani, a mint az amerikai Colorado Canonban egy eltűnt ember segélykiáltásairól bebizonyult. Gibraltarnál is hallották 16 km. távolságra a kiáltást és a sarkvidéken 1½—2 km. távolságra még szót válthattak egymással az emberek.

* A német nők munkájának díjazásáról a következő adatokat állítanak össze: A távirónők fizetése 1150—1520 márka, a telefonosoké csak 800. Könyvvezetőnők kapnak havonként 60—120 márkát, betegápolónők átlag naponként 4 márkát. Könyvnyomdászok heti díja 24—32 márka, a fényképek retouchirozásánál foglalkozóké havonként 46—100 márka, a ruhapróbálóké havonként 100 márka, a tanítónők fizetése 2000—2400 márkára megy.

* Kempis Tamásnak nagy bámulója vala Water-ton Ódon nevű angol, ki a «Krisztus közevese» című könyvből 700 különféle kiadást szerzett össze. Hagyatékaért árverésen alig folyt be ezer forint több.

* Egy millió könyvnél több jelenleg csak hat könyvtárban van. Ezek a párisi nemzeti könyvtár 23, a british muzeum 16 millióval, a washingtoni Congressional-könyvtár ugyanannyival, továbbá a müncheni, szentpétervári és chicagói könyvtárak, melyekben csak egy millió könyv van a kéziratokon kívül.

LÉCFALVI GYÁRFÁS DOMOKOS.

1814—1896.

Ez az ősmagyar typos, mondhatni a «Scythiából kijötték», de legalább is a kuruczvilág magyarjaira emlékeztető alak: a legszebb, leggyöngédebb léleknek volt a hüvelye. E marczona arc, erős bozontos szakállával, mely valamikor szénfeketén árnyalta a csontos, erős, sovány arcot, e mélyen fekvő és mély tekintetű, tüzes fekete szemeket; e sűrű, erős, férfias bajusz alá rejtett száj; ez az ül-magas, szikár, de erőteljes termet, ez az egész külső megjelenés, első tekintetre, oly ellentétben látszott állani az ember belső mivoltával, hogy idő kellett, míg az őt csak látásból s kevéssé ismerő tisztába jöhetett vele; de megismerve, becsülni és szeretni tanulta s aztán — egy hosszú élet alatt soha egy perczig sem színt meg szeretni és becsülni.

Ez volt Gyárfás Domokos — s a kik ismerték (mert egész Erdély ismerte, bár feltűnő és zajos hatású szerepet nem vitt az akkor még külön kis ország közéletében,) egyhangúlag mind azt mondták róla: ime, egy igazi ember!

Mint egészen gyermek ismertem őt, a már teljesen kifejtett deli ifjút (15 évvel volt idősebb nálam); mint iskolát végző ifjú, közel jutottam hozzá s mondhatom szívéhez is a már meghiggadt, erős jellemű férfinak; mint férfi nem egy kanyarulatán az életpályának találkoztam vele, — kit mindig Domokos bácsinak szólítottam s ő mindvégig Károlyomnak tegezett, bár vérokonosság nem volt köztünk; — kívül mint magam is öreg, még tüzesen tárgyaltuk a Schiller és Goethe előnyeit, kritikai és érzelmi párhuzamban, mert neki még 80 éven felül is a Schiller lángoló sentimentalismusa volt a költészet ideálja. Politikai és egyházi életben együtt éreztünk; az évek haladtával mind apadt köztünk a korkülönbség, s bár mindig ritkábban találkoztunk, érzelmeink soha sem távolodtak egymástól.

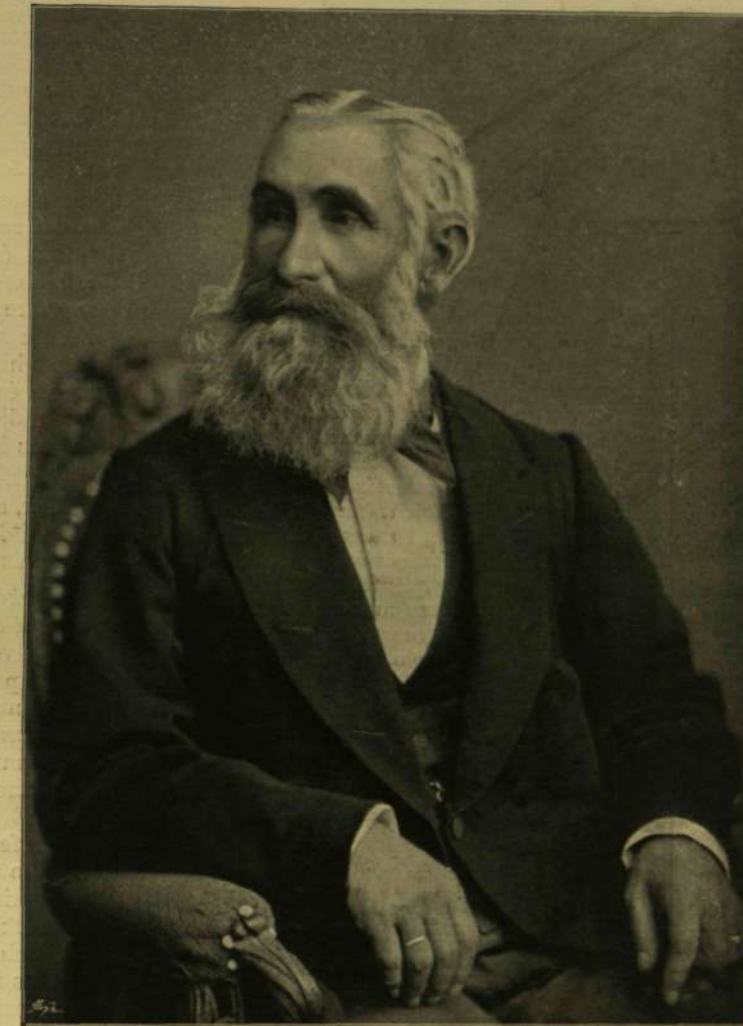
Ifjú koromban heteket és hónapokat töltöttem Malomfalván, báró Kemény Pál házában, a Marosra néző kastélyban, nagy kertjében, szőlőhegyén, prsházában a Gyárfás Domokos (Kemény Pál veje) társaságában. Most is látom szép, fekete arab telivérjén, «Emir-en lovagolva; feleségével, Pólika bárónéval s gyermekeivel, a melegen összeforrt egész családdal, melynek leányai, Katicza, Erzs, Linka igaz barátném voltak, fia Domokos pedig kedves tanítványom s testvér-öcsém barátja, édesanyjok pedig második anyám, — de a vendégekkel, idegenekkel, férfiakkal és nőekkel oly melegen, mint tanulságosan társalogva, köz- és magán-ügyekről, politikáról, nevelésről, irodalomról, gazdaságról, kertészetről, lötenyésztséről, Széchenyiről és Kossuthról, Erdély bajnokairól, és mindenről, a mi férfit (s Erdélyben asszonyokat is) érdekelhetett s a mi iránt ő nemcsak meleg érdeklődéssel, majdnem szenvedélyes szeretettel viseltetett, de ép oly tájékozottsággal és tudással is nyilatkozhatott.

Egyénisége és valódi belbuccsal sokkal nagyobb volt, tevékenysége sokkal terjedelmesebb, mint életének külső látzata; mert az a széleskörű értelmiség és fáradságtalan tevékenység távol volt a szereplési és a feltűnési vágytól. Használni

kívánt, nem fényleni; élvezte az életet és annak magában való eszöndes élvezésével meglegedett.

Azért életének története sokkal egyszerűbb és zajtalanabb, mint a milyet ily jellem rendesen követel s ki is vív magának. Ennek a bensőleg oly gazdag életnek külső történetét néhány adatból könnyű összeállítani.

Gyárfás Domokos 1814. május 10-én, Maros-Vásárhelyt született, ősz székely családból. Atyja léczfalvi Gyárfás József, anyja zeykfalvi Zeyk Katalin volt. Tanulmányait a kolozsvári ref. kollegiumban kezdte, hol atya akkor a kir. kormánysekénel mint titkár, majd tanácsos szolgált. 1826-ban az erdélyi udvari kancelláriához mint udvari tanácsos Bécsbe helyeztetvén át, a tizenkét éves fiú ott folytatta tanulmányait 1830-ig, mikor az atya halálával özvegyen maradt anyja két gyermekével, Domokossal és

GYÁRFÁS DOMOKOS.

Annával (ma özvegy báró Bánffy Dánielné, a miniszterelnök édes anyja,) onnét Maros-Vásárhelyre költözött s Domokos jogi tanulmányait (kitünő sikerrel, mint az eddigieket is) itt bevégezve, 1833-ban a maros-vásárhelyi kir. táblán mint joggyakornok töltött egy évet.

Erdély közéletének nagy fordulópontja, 1834, őt mint pálya-végzettet találta, de húsz évvel még fiatalon arra, hogy Erdély akkori nagyjai: Wesselényi Miklós, Bethlen János, Szász Károly, Kemény Dénes, stb. falánkszába léphetett volna. Szerepelni nem is vágyva, Falfaluba, szerény birtokára költözött s maga és még alig serdülő hűga gazdasági ügyeit intézte, de élénk érdeklődéssel, bár igénytelenül részt vett a vármegye politikai s az egyház lelki és tanügyeiben.

1839-ben vette nőül b. Kemény Polyxenát, b. Kemény Pál s gr. Teleki Rákhel második leányát. (A harmadik, Juliána, később Zeyk Domokos, a segesvári csatában elesett hős neje lón s ma is él.) Itt folytatta boldog családi életét

szellemes és nemeslelkű nejevel, birtokán, mezei gazdaságával foglalkozva, gyermekeiket: Endrét és Malvinát nevelte, saját és neje szép családjaikkal benső szeretettől áthatott viszonyban, de a politikai és egyházi élet iránt egyre nagyobb érdeklődéssel, nagyobb s mindig hasznos munkássággal.

1848-ban mint nemzetőri őrnagy szolgált s tevékenyen működött a honvédség szervezésében. Az osztrák sereg bevonulásakor ipával b. Kemény Pállal, nagybátyjával gr. Teleki Elekkel, Török János ref. főiskolai tanárral (kit később kivégeztek) és gróf Lázár Józseffel, ötkéket Szebenbe vitték, tüzökül Maros-Vásárhely eszöndes és loyális(?) magaviseletéért s fogva tartották mindaddig, míg Bem Szebent fel nem szabadította. Onnan haza térve, családjával Kolozsvárra költözött, hol 1860-ig lakott — az akkori viszonyok közt a köztügyek korlátozott terén, a ref. egyházi s iskolai ügyekkel foglalkozva és a Nagy Ferencz tanár vezetése alatt nagy munkásságot kifejtett Erdélyi Gazdasági Egyesület körében buzgólkodva.

1862-ben neje birtokára Székely-Keresztúrra költözött és saját gazdaságán kívül, mint az udvarhelyi és görögényi egyházmegyék s az udvarhelyi főiskola főgondnoka és Udvarhelyszék bizottsági tagja s lötenyészési egyesületének elnöke működött nagy és közhasznú tevékenységgel. A közélet terén kifejtett buzgó munkásságának s szerzett érdemeinek elismerésül Ő Felsőge a vaskorona-rend érdemjével tüntette ki 1882-ben; 1886-ban pedig az erdélyi ref. egyház főigazgatótanácsa 50 éves gondnokságát jubilálta s ez alkalomból díszalumbummal tisztelte meg.

A nagy sokaságban s az események zajában elenyésző tények ezek; de a földbe vetett mag sem látszik meg a rögök alatt; csak ha kikél, hozza meg arany-kalászeit.

Áldott és forrón szeretett nejét, 47 évi boldog házasság után, 1886-ban vesztette el, hosszas és fájdalmas, de hősi lélekkel viselt betegség után. A már akkor 72 éves agg özvegy is hősileg viselte a vesztés fájdalmát a meg nem érthetett aranymenyegző küszöbén. Vigasztalását gyermekeiben és unokaiban — nemes élete emlékeiben — s még akkor is a közélet s különösen az egyházi és iskolai ügyek terén való tevékeny részvételben találta. Élete utolsó éveit Segesvárt visszavonulva töltötte Malvina leánya társaságában s a múlt év június 6-ikán, agyszélhűdés következtében, fájdalom nélkül hunyt el — egy szép és nemes élet késő alkonyán.

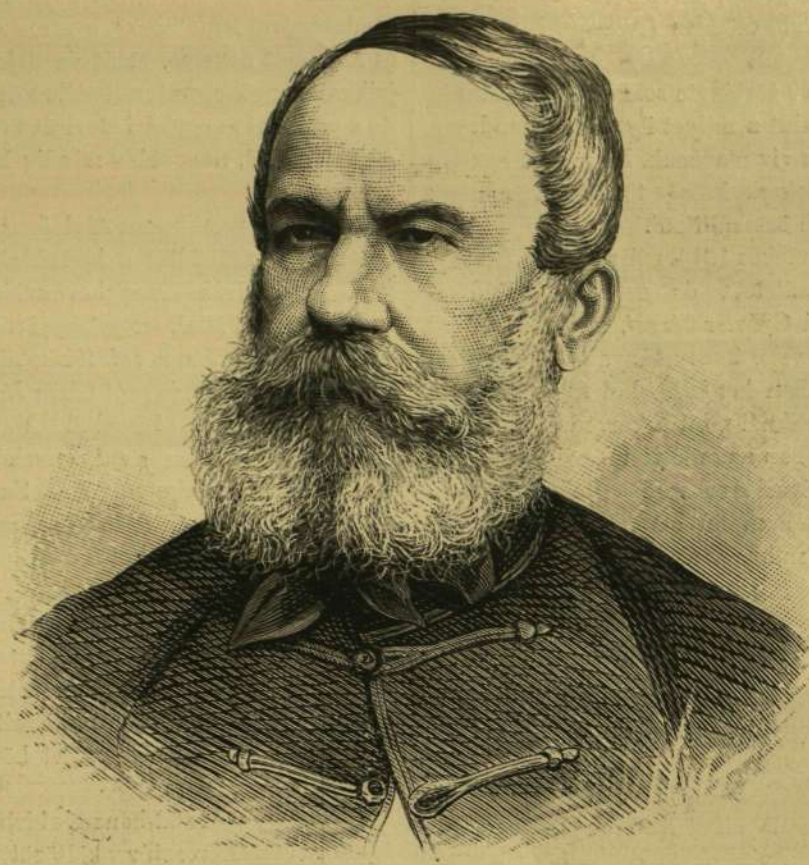
Jobb szív, nemesebb lélek, több jóakarát s önzetlenebb buzgóság ritkán egyesült egy emberben, mint a Gyárfás Domokoséban. Én halálval emlegetem nevét s áldom emlékezetét.

Szász Károly.

BEÓTHY ZSIGMOND.

1819—1896.

Érdemes, nevezetes férfiú dől ki közéletünk bajnokai közül e hó 20-ikán Komáromban. Beóthy Zsigmond főrendiházi tag s nyugalmazott kuriai tanácselnök fejezte be munkásságát. Betegség nélkül, hirtelen agyszélhűdés-

BEÖTHY ZSIGMOND.

től érve hunyta le szemeit örökre, mikor éppen éjjeli lenyugváshoz készült. Hetvenhét éves agg volt, de azért váratlan s közmegegyezést okozó elhunytának híre. Családján és a ref. egyházon kívül, melynek évtizedeken át buzgó vezérémbere vala, őszintén osztozik a vesztes miatti fájdalomban egy részről a magyar bírói kar és a főrendiház, más részről pedig az irodalom, melynek mintegy félszázadon át épen oly tehetősége, mint szorgalmas munkása volt, s melynek olyan utódot nevelt, mint jeles fia, Beöthy Zsolt, ki ez idő szerint egy tanulmányútát tevő tanártársaság élén Egyiptomban időzött, meg sem jelenhetett atyjának ravatala mellett.

Beöthy Zsigmond életét és kiváló működését lapunk már több ízben behatóbban ismertette, így legutóbb az egyházi ügyek terén való működésének 1890. évi félszázados örömmünnepe alkalmából is. Így most legyen elég, ha élete folyásának csak főbb adatait soroljuk el a következőkben.

Szlováni Beöthy Zsigmond 1819-ben február 17-én született Komáromban. Alsóbb iskoláit szülővárosában és Pozsonyban végezte, a jogot pedig a pesti egyetemen. Az 1839–40-iki pozsonyi országgyűlésen már mint jurátus volt jelen. 1841-ben ügyvédi oklevelet nyert s 1845-ben megválasztották szolgabírónak. Komárom városának haladását minden téren előmozdította. 1846-ban a dunántúli református egyházkerület főjegyzője, majd az országos közalapítványi bizottság elnöke lett. A szabadságharc idejében a közoktatásügyi miniszteriumban foglalmaz, majd titkár volt. Az ötvenes években Komáromban ügyvédkedett és a református egyház ügyeit, mint annak főgondnoka vezette. 1861-ben Komárom városának országgyűlési képviselője lett. 1862-ben a bírói pályára lépett, melyet mint a pesti váltótörvényszék ülnöke kezdett meg. 1864-ben kir. táblai bír., 1883-ban kuriai tanácselnök lett. 1888-ban nyugalmába vonult. Munkásságát, kiváló tehetőségeit és érdemeit a király is méltányolta s többször is ki is tüntette Beöthy Zsigmondot; 1871-ben a vaskoronarend lovag-keresztésévé, 1884-ben 50 éves írói jubileuma alkalmából a Lipót-rend kis-keresztésévé, 1888-ban főrendiházi taggá, 1892-ben pedig valóságos belső titkos tanácsossá nevezte ki a király. Az irodalommal igen fiatal korában kezdett foglalkozni. Első költeménye a „Regelő”-ben jelent meg 1834-ben. Az „Athenaeum”-nak szorgalmas munkatársa volt. Számos költeményt írt, a melyek Bajza és Eötvös költői termékeivel rokonok. A 40-es és 50-es években elbeszéléseket, társadalmi és politikai cikkek írt az újságokba. 1839-ben jelent meg költeményeinek első kötete „Koszorú” címmel. További művei voltak: „Összes költeményeim” 1851., „Beszélytár” 1839., „Beszélyek” 1855., „Újabb költe-

mények” 1880., „Csáb” (dráma 4 szakaszban) 1839., „Kóbor Istók” (énekeshohózat) 1840., „Követválasztás” (vigjáték 3 felvonásban) 1874., „Elemi magyar közjog” 1846., „Az evang. házassági új törvények gyakorlati magyarázata” 1853., „A magyarországi protestans egyházra vonatkozó összes országos törvények” jegyzetekkel, 1876.

Beöthy Zsigmond temetése e hó 22-én szerdán délután 3 órakor történt nagy részvét mellett. A végtisztességen megjelentek Komárom város és megye közönsége, a főrendi és képviselőház küldöttségei, a katonai helyőrség fejei, a felekezetek előjáróságai, legnagyobb számmal pedig a ref. egyház előkelőségei és hívei s mély meghatottsággal kísérték ki a maradandó emlékezetű halottat egykori elnöktársa, a nem régen elhunyt Papp Gábor püspök mellé. Nyugodjanak békén egymás mellett!

„BALASSA BÁLINT.”

Eredeti opera 3 felvonásban. Szövegét Tóth Kálmán „Dobó Katicza” című színműve után írta: Homonnai József. Zenéjét szerzte Farkas Ödön. Először adták a magyar kir. operaházban 1896. január 16-án.

Sajátságos és szinte kimagyarázhatatlan jelenség, hogy a mi hazai zeneszerzőink olyan különös szeretettel vándorolnak műzsájukkal napkeletre, mintha csak fanatikus dervisek volnának, rá sem hederítve a mi szépséges-nótáinkra, s mind-mind esupa „sziklafalon hallgatag szomorkodó” pálmákról és lotuszvirágról ábrándozik, melyről meg vagyon írva, hogy „tikattal fölvel, álmodozva várja az éjjelt”. Úgy veljük azonban, hogy nem annyira a napkelet csábos költészete volt náluk a fő vonzóerő, hanem inkább a „Sába királynő”-je, „Aida” és más ilyen jövendő fejedelem lényeknek többé-kevésbé nagy szerencsésje s még nagyobb hírvendégzereplései a tropusok világában. Így kezdte Szarosi „Atalájá”-jától és „Abencerage”-ától Elbert „Tamora”-jáig a mi szerzőnk, Farkas Ödön is „Vezeklők”-jével, hogy nagyhirtelen odahagyja a színekben gazdag keletet s munkásságának sátorfáját hazai talajon üsse fel, hátat fordítván a Wagner „vég nélküli melódiájá”-nak, hogy abból a soha ki nem apadó örök friss forrásból: a népdalból merítsen, melynek édes csöppjeitől újult meg minden idők, talán valamennyi idők zeneóriása.

Sietünk kijelenteni, hogy már is nagy érdemet szerzett szerzőnk azzal, hogy elég ereje volt szakítani a hagyományos iskolával, melyben zenéje fölnekedett s melynek java életét szentelte, hogy a szerintünk egyedül idvezítő nemzeti zeneművészetnek szentelje műzsáját. S érdemeit kellene ezt még akkor is betudnunk, ha műve nem ünné is meg mindenben a mértékét. Nyugodt lelkiismerettel mondhatjuk, hogy „Balassa Bálint”-ja a közepes értéken jóval felül áll, ha nem épenséggel rohamkú is. De ne le-

gyünk túlságosan követelők; ne kívánjuk azt, hogy zeneszerzőink egyszerre tökéletes művet alkossanak. Elégedjünk meg, ha egy lépést tesznek előre az igazi úton: a nemzeti zene terén, mert akkor biztosak lehetünk, hogy valamikor a magyar zene is joggal helyet fog követelhetni azon a magaslaton, a hol most a többi nagy nemzeté, első sorban a németé, áll.

Egyedül a nemzeti zene az, melyet szerzőinknek művelniök kellene; mert csak ezzel tennének igazán nagy szolgálatokat a magyar művészetnek. Meg vagyunk győződve, hogy egy magyar zeneszerző sem fog jobb olasz, német, francia zenét írni, mint maguk az olasz, német, francia zeneszerzők. Milyen szármalmas majmolók például a Wagner utánzó az ő elesévelt, lármás, lélek nélküli zenéjükkel, a melyen minden más érzik, csak a bayreuthi nagy mester hatalmas tehetsége nem. A világpolgári zenei irány szerintük csak arra való, hogy lézogat töltsön be, nem pedig, hogy egészét teremtsen.

A magyar zeneszerzőknek a magyar zenét kellene általános becsü zenei stillé emelni. Tanuljanak e tekintetben a livornói mestertől, Mascagnitól, kinek leghőbb vágya, hogy bebarangolja hazánkban daltermő vidékeit, gyűjteni és feldolgozni dalainkat, melyeket szépség és invenció tekintetében a világ legszebb népdalainak tart. S a Cavalleria Rusticana szerzőjének e véleményében osztozik kisebb-nagyobb mértékben minden nagyobb zeneszerző, ki többet-kevésbé, de szedgetett már a mi szépséges nótáink hajtásaiból. Magyar zenestil ez idő szerint még nincs. Erkel Ferencz halhatatlan érdemei a magyar zeneköltészet terén általában ismeretesek, de a kérdést nem oldotta meg, mert zenestilje nem tisztá. Dopplerben néha csak vékonyka érben csillog elő a magyarság, s hiányzik belőle az igazi magyaros kedély, zamat és humor. A magyar zenestil igazi megteremtője még mindig csak eljövendő. E részben Farkas is csak kísérletet tett eddig.

Most, mielőtt művét és annak előadását méltatnók, szóljunk egy-két szót magáról a szerzőről, ki különben épenséggel nem új ember a zeneírás terén.

Farkas Ödönt, a ki régi pesti nemes család sarjadéka, kezdetben a tehnikai pályára szánták. Elvégezte reáliskolai tanulmányait és 1870-ben a politechnikumra került; de már a kurzusokat nem fejezte be, mert harmadéves tehnikus korában véglegesen átpártolt a zeneköltészet műzsájához, követve hajlamát, melyet hasonnevű atyjától örökölt, ki ifjú korában éveken át lakott Olaszországban. Beiratkozott az akkor felállított magyar királyi zeneakadémiába, a hol a négyéves kurzust három év alatt végezte nagy kitüntetéssel. Egy-egy zenekari szerzeményével már akkor feltűnt és tanárai büszkélkedtek vele, különösen az öreg Volkman, a kinek kedves tanítványa volt. Egy évvel azután, hogy a zeneakadémia kitémető diplomáját megkapta, 1877-ben kinevezték a kolozsvári zene-konzervatorium igazgatójává. Ebben az állásban mind a mai napig megmaradt és magasra emelte a kolozsvári zene-konzervatorium színvonalát is. Kolozsvárt mindjárt az első években elnyerte a Haynald-féle háromszáz forintos díjat B-dur miséjével. Később „Dalok” czímen 12 zenekölteményt tett közzé; zenébe foglalta „Zách Klárát” és „Szondy két apródját”, Arany János remek balladáit; szerzett vegyes karokat és nagyobb zenekari műveket; megírta „Dies irae”-jét és rövid időközben öt vonós-négyessel állott elő. Ezek közül egyet maga Joachim fog bemutatni a berlini közönségnek. Az operírás terén első műve az egyfelvonásos „Bajadér” czímű opera volt, mely Budán 1874. évben több ízben tetszés mellett adatott elő. Első nagy operája, „A vezeklők”, a budapesti operaházban 1894. év tavaszán adatott elő először; végre a tisztá magyar stilben írt „Balassa Bálint” három felvonásos operája e hó 16-án került először színpadra.

„Balassa Bálint”-nak van egy nagy hibája, hogy ne mondjuk, megbocsáthatatlan bűne, s ez a rémséges rossz szöveg. Valóságos művészet kellett a Tóth Kálmán szépséges „Dobó Katicza”-ját így tönkre csúfítani. Nem hisszük, hogy legyen olyan rossz operaszöveg, mely ilyen gyarló magyarsággal, hajmeresztő kimerítéssel s olyan rettenetes mondásokkal volna telides-teli (szinte resteljük egyik-másik pasz-

szust idézni), mint ez, mely egy jó költői műnek valóságos elfintorítása. Igazi merénylet ez a libretto nemcsak a Tóth Kálmán műzsája, de egyenesen a jó izlés ellen is. Milyen pompás operaszöveget készíthetett volna abból a csinos vigjátékból valamelyik hívatott költőnk!

De lássuk magát a darabot. „Balassa Bálint”-nak elvitázhatalan nagy érdeme a nemzeti színezet, de még inkább a magyaros zamat, mit lépten-nyomon elárulnak a 3/4, 2/8, sőt 3/4 ütemben szerkesztett számok. Már maga ez is mutatja, hogy szerzője mily öntudatosan járt el. Igaz ugyan hogy épen ez oknál fogva e részletekben van valami szokatlan. De ha mindig kerülnék azt, a mi eleintén kissé szokatlan, vagy idegenszerű, újat állnók ezzel a haladásnak és a fejlődésnek. De a magyar zenének sok más sajátossága van fölháználva Balassa Bálintban. De mindez nem a véletlen műve, hanem a magyar érzéssel párosult készütség alkotása. A hangszerelésben kerüli a sablonos halmozottságot; a zenekari kísérlet mindenütt az éneknek van alárendelve. A szerepek nemcsak rendkívül hálásak, hanem többé-kevésbé élénken is jel-

Farkas Ödön, a „Balassa Bálint” szerzője.

Arányi Dezső mint Balassa Bálint.

Szilágyiné Bárdossy Ilona mint Dobó Katicza (1. felvonás).

A „BALASSA BÁLINT” CÍMŰ ÚJ OPERÁRÓL. — Kalmár fényképei.

Szilágyiné Bárdossy Ilona mint Dobó Katicza (2–3. felvonás).

lemezvék. Kivánatos lett volna, hogy a szerző olyan lelkiismeretes gondossággal és szeretettel foglalkozott volna a többi szerepekkel s főleg a karokkal, mint a két főalakkal; felette hálás lett volna jobban kidolgoznia azt a két józút, borívó alakot: Homonnait és Sebestyént. Az igaz, hogy lépten-nyomon lenyűgözte a szöveg; de ha sikerült béklyóiból kiszabadulnia, olyan igazán nagyon szép valamit tudott alkotni, mint pl. az első felvonás hatalmas karfáléja, a második felvonásbeli hatalmas ötös, főleg pedig a megrázó ima-jelenet, mely épenséggel nem szokatlan az operírás mezéjén, s mindig nagy hatású.

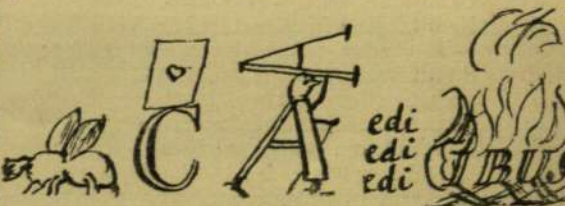
Különösen szép a Balassa belépője, kettése Katiczával, kinek nem egy hálás, melegséggel írt szövege soha sem téveszt el a hatást. Az opera fénypontja Balassa balladája: a „Gyászban van a szegény özvegy”, mely annyira nemes egyszerűséggel, olyan keresetlen igaz költészettel

van írva, hogy ha más különösebb érdeme nem volna is szerzőnek, már ezért a valóságos zenei gyöngyért is nagy dícséretet érdemelne. Röviden: a Farkas Ödön „Balassa Bálint”-ja ha nem érdemel is föltétlen dícséretet, de a rosszakarát sem tagadhatja meg tőle az elismerést; mert nem tekintve nemzeti irányát, legalább is van olyan jó mű (ha ugyan nem jobb), mint az utóbbi időkben színre került bármely hazai új opera. S nem kételkedünk, hogy ezen a téren joggal várhatunk tőle még sok szép alkotást, melylyel bizonyára gazdagítani fogja a magyar zeneirodalmát.

Ami a szereplőket illeti, csak a legjobbat mondhatjuk róluk. Első sorban Szilágyiné Bárdossy Ilona érdemel teljes elismerést. Csodás valami, hogy ez a kiváló művésznő, kit oly sokszor lepleznek föl, hogyan ér rá ilyen gondosan kidolgozni szerepét s annyira kielégíteni a közönséget úgy játékkával, mint énekével. Az ő kacziás Katiczájának méltó párja volt az Arányi daliás, szép

RÉBUSZ ARANY JÁNOSTÓL.

Az itt közölt rébuszt Arany János nagykörösi tanár korában sajátkezűleg rajzolta. Az óráközöket a tanári szobában sok józút trefára használták fel. Mikor a hetilapokban a rébuszok közlése divatosá lett s egyik-másik kollega a megfej-

tésen törte a fejét: akkor adta ezt fel Arany ezt mondván: „félíg magyar, félíg deák; fejtésék meg!” A megfejtés pedig ez:

Mecenas atavis edite regibus.

ZÚDORÉK.

Regény egy kötetben.

Írta GYARMATHY ZSIGANÉ.

(Folytatás.)

A szerkesztő odaadta a levelet Zajgó Tamásnak, a ki természetesen kinevette az öregot és hogy még gyöngédebb legyen, irt egy olyan nyílt levelet a lapban, mely a nagymamát épen nem hangolta kedvezőbb véleményre az újabb irodalmi áram iránt.

«Válasz az agg nagymamának. Asszonyom! Valahonnan a század elejéről rezeg felénk egy hang; de oly távolról jó, hogy semmiképen sem tudom megérteni. Annyit sejtök, mintha nem nagyon dicsérne minket. És ez a gyöngé hang mód nélkül emlékeztet az agg Legouvéra, mert ő szokta azokat az erősnek vélt, nagyon is

Volt még egy pár sor, melyet az öreg nő undorodással dobott el: a romlottságnak ily szemérmetlen nyilvánulása egészen föllázította s az első benyomás haragos megbotránkozásával írni kezdett. A fajta válasz volt az, melyre a régiek azt szokták mondani: nem teszi az ablakába. Nem, még sem küldi el! Egy olyan író nem méltó a szóra! . . . De vajjon egy komoly, higgadt beszéd nem hatna-e javítólag? Ne mulasztson el az ember soha semmit, a mi által hiszi, hogy jót tehet. Különben is lehetetlen, hogy ép eszű emberről az a delirium rendes állapot legyen és hogy valahol a lélek redőiben ne szunnyadjon egy parányi tisztaság! És a szokott nyugodt hangulatából fölzavart öreg asszony ismét írni kezdett; de annyi minden tolt az agyára, hogy ezzel a válaszszal sem boldogult és elégtelentül dobta félre. Különben ezeket írta:

Az öreg asszony ismét írni kezdett.

Neogrády Antal rajza.

jámbor szavakat dobni a férfiakra: *Uraim, gondolják meg, hogy önöknek is van nővérük, vagy lesz leányuk!* S ezzel a becses figyelmeztetéssel teljesen megnyugtatta öreges lelkiismeretüket, szentül hiszik, hogy ezentul minden fiatal ember a nővére fog gondolni, mikor egy szép nőt lát. Mert ha nem esalódom, csak annyit kívánok tőlünk, hogy ne szeressünk, ne éljünk: szóval ne tegyük azt, a mi már ők nem tehetnek. Nevetség, asszonyom!

«Bizony mi szeretünk minden szép leányt és asszonyt és nem kívánjuk egyikőt sem azt a nagy erényességet; de nem is ígérgetünk holtig való hűséget, csak azt kívánjuk, hogy szép és temperamentumos legyen, s ha ilyen, megvan a hozzá való mohó vágyunk, hogy mindet a magunkénak mondhassuk.

«Nos hát, asszonyom, mit kíván tőlünk? Talán azt, hogy álszentkedéssel mást írjunk, mint a mi ott van minden csöpp vérünkben . . .»

«Öreg vagyok, tudom, hogy ez ön előtt gúny tárgya, de azért megemlítem, mert azt talán nem tagadja, hogy nyolezvan esztendő alatt lehetett egy keveset tapasztalni is. És én úgy tapasztaltam, hogy az ember csak a családban lehet boldog. Szép, nyugodt életet éltek az én jó szülőim. Szép élet volt az enyém is, telve szerelemmel és boldogsággal, míg élt az én áldott uram, a ki méltó volt arra, hogy egyetlen szerelme legyen a párjának. Aztán nagy szenvedések, megpróbáltatások súlyosodtak reám . . . szóval tapasztalhattam annyit, hogy aggkoromban minden illúzió nélkül, a maga mivoltában lássam az életet. Látom. És úgy találom, hogy tisztább, jobb cél is lehet, mint az érzéki túlosapongásokkal megmontani a jövőt. El tudok képzelni egy férfit, a ki más egyébre is gondol, mint a léha szerelemre és egy olyan író, a ki előtt van még valami a szeretkezésen kívül; a kinek van legalább is annyi látóköre, a mennyiből sejttesse, hogy az ő lázrohamaik nem olvas-

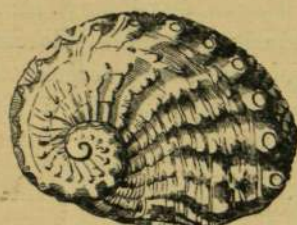
Scalaria pretiosa.

hoz! Az egy építészeti remekmű: egy Babel-torony, egy kampanile, melynek tornácztekervényei oszlopocsákkal vannak összekötve.

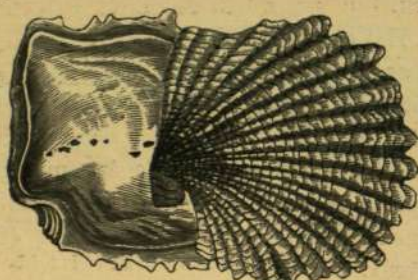
Solarium perspectivum.

A solarium perspectivum pedig csupa színes gyöngyörök egymásra fűzéséből alkotja meg bámulatos ötvösműremekét filigrán-munkával.

Halyotis iris.

Hát a halyotis írisek titkát ki tudja eltanulni? Hogyan csinálnak zöld és sötétkék aranyat? rózsaszínű ezüstöt, opázestűt?

Meleagrina margaritifera.

Hát a meleagrina margaritifera, a ki az igazgyöngyöt készíti, szívárványt játszó teknőjében? Ki súgja meg neki, hogy egy felsőbb világban

Meleagrina margaritifera.

azt a gyöngyöt angyalok fehér nyaka fogja viselni felfűzve? (Vége köv.)

hatja gyönyörűséggel, csak a hozzá hasonló s az is csak pár évig, a meddig eltart ez az érzéki paroxizmus; tehát a nagyobb — a jobb rész — undorral fordul el tőle. Bizony nem az a széles látókör, hogy kicsinyeljünk mindent, mi a miénk, gúnyoljunk mindent, a mi nemesebb . . . Eh! fiatal ember, honnan is szivta a vérebe azt a minden tisztát bepiszkító moecos áramot? Hiszen a mi fajunk — a magyar faj — nem buja, nem is fajtalan . . .»

Hanem már ezt még sem küldi el. Majd ha lecsillapul, akkor talán az igazság meggyőző ereje hathatósabban nyilvánul soraiban.

Hogy ez történt, annak már egy éve és csaknem meg is feledkezett az egészről. Azóta nagy aggodalom kezd gyötreni az öreg szívet: látja a fia színéből, az erőltetett jókedvéből s hogy nem kell neki a munka . . . szóval, látja mindentől a közelgő veszedelmet. Így hát neki is igyekeznie kell . . .»

Az udvarra nyíló kerti kis laknak egy ablaka oda néz épen a nagymama ablakára és a ki onnan kitekint, az rögtön meglátja, hogyha hívják. Akkor az öreg asszonyság ablakönyöklőjén egy zsebbeli fehérlik. És Sinkó uram a kerti bejárat felől megy asszonyához. Mint kis árva fiút vette magához az úrnő, taníttatta, jószággal bánt vele és a hallgatag, tanult aglegény a tűzbe is szívesen rohant volna érte. Különben olyan jószágigazgató és íródiák minőséget töltött be s jobb keze volt a családnak. Nem tűnt fel senkinek, hogy néha nagy iratesomagokkal jő; de nem is látták meg, csak ritkán. Azt hitték, hogy a nagymama levelet ír, mikor elzárkózik, mert hát minden régi magyar asszony szeretett levelet írni.

Sinkó uram vette magához a postát is és tette félre azokat a számokat, melyekben voltak olyan dolgok, a mit nem épen szükséges olvasni a fiatal leányoknak. S így sok félretett számmal számolt be a nagymamának.

És a fővárosban Zajgó Tamás, a mint kigúnyolta a «jámbor» levelet, nyomban arra gondolt, hogy vajjon igazán létezik-e valamelyik nevelő-intézetben egy olyan leány, a ki tőle félt a nagyanja? Hol is tették csak postára azt a levelet? kibetűzte: Zúdorlak. Annak a kerületnek ki is a képviselője? Jó lesz azzal beszélni. Igen. Úgy hát Zúdorlakon van egy ósrégi család, van a családban két szép leány és arra fog szállni az adósságtól teljesen ment szép, nagy birtok. Jó ezt tudni. És tudakozódott tovább . . .»

(Folytatása következik.)

UTAZÁS EGY JOGVÉDŐVEL.

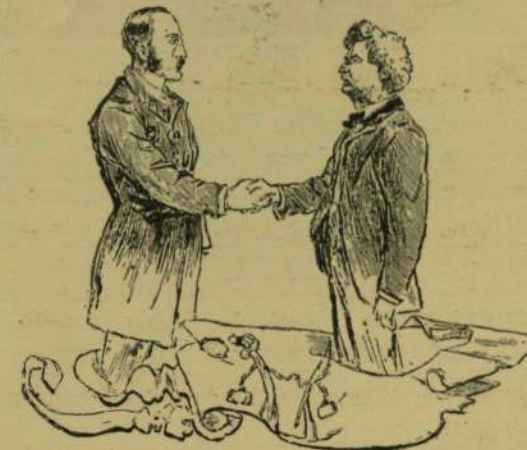
Eletkép.

Írta MARK TWAIN.

Az 1893. év tavaszán utaztam a világiállításra. New-Yorkban egy órnaggyal ismerkedtem meg, a ki szintén a kiállításra készült s hamar összebarkácsolkozva, arra határoztuk magunkat, hogy együtt megyünk. Az órnagy csinos, a mellett athléta-termetű férfi volt. Modora megnyerő, beszéde nyájas, majdnem behizelgő. Barátságos, de nagyon nyugtalan természetű ember volt. Minden iránt — a mi körülötte történik — szerfelett érdeklődő, megzavarhatatlan nyugodtsága. Semmi nem volt képes kihozni sódrából vagy felingerelni.

Azonban, még mielőtt útra keltünk volna, felfedeztem benne egy mély szenvedélyt. Ez a nyugodt, rendíthetetlen ember remítő szenvedélyvel iparkodott a nyilvános életben, a társ-

dalmi érintkezésekben, minden visszaélést kirtani vagy megjavítani. Az volt a meggyőződése, hogy a haza minden polgárának úgy kell magát viselnie, mintha egy tiszteletbeli rendőr lenne és mindenütt a legnagyobb lelkiismeretességgel kell örökönie a fölött, hogy a törvé-

New-Yorkban egy órnaggyal ismerkedtem meg.

nyek szigorúan megtartassanak. Azt tartotta, hogy a közjólét, a közérköcsök, s minden a polgárok közösségét érdeklő intézmény csakis úgy őrizhető meg, ha az azok ellen elkövetett vagy csak elkövetni szándékoltt sérelmeket minden polgár, a mennyiben az bármiképen tudomására jut, megtorolni, vagy, ha lehet, megelőzni egy perczig sem késlekedik.

És ez igen dicséretes életelv lehet, de — ki merné tagadni? — sok fáradsággal és kellemetlenkedéssel jár, és elég gyakran, nem vezet más eredményre, minthogy az igen tisztelt «jogvédőt» kinevetik.

De azért nagyon tévedne az, a ki azt hinné, hogy az én igen tisztelt barátom, ha valahol egy, a közönség szolgálatára hivatott, de tisztét nem épen a legnagyobb lelkiismeretességgel teljesítő közzeggel került össze s annak részéről a közönség jogos igényeinek kellő kielégítése, érdekeinek védelme helyett annak elhanyagolását vagy épen megsértését tapasztalá, az illetőt azonnal följelentette főlebbvalójának, hogy a szerencsétlen mulasztása vagy kötelességszegése miatt mindjárt talán állását s kenyerét veszítse. Nem, ő ilyesmit határozottan *erőszaknak* minősített, a mely csak a legvégső esetben alkalmazható. Az ő jelszava pedig: diplomácia volt. «Reformálni kell az olyan kötelességükről megfeledezett embereket, — szokta mondogatni, — hogy ez által hivatásukra alkalmassá tétessenek. Lehet velük úgy bánni, mintha az ember föl akarná őket jelenteni, meg akarná őket büntetni, s ezzel célt lehet náluk érni, de a feljelentés, a megbüntetés, az sok, az már nem humanizmus, hanem barbarizmus lenne . . .»

Akkor is épen ezeket az elveket fejtette, mikor együtt léptünk egy távirda-hivatalba, a hol sürgönyöket akartunk feladni. A hivatalnok, a ki a sürgönyök átvételére volt oda rendelve, faragos odújában épen azzal volt elfoglalva, hogy az egyik kisasszonynak, a kinek tiszte a sürgönyök továbbításából állott, valami mulatságos kis történetkét beszélt el, mely elfoglaltságában legkevésbé sem engedte magát belépésünk által megzavartatni. Az órnagy tudtára adta az illető táviratisztnek, hogy sürgönyöket szeretnének feladni.

— Azonnal, — volt a felelet, — de talán várhat uraságod egy pillanatig, — és a mulatságos elbeszélés folyt tovább.

Az órnagy minden további szó nélkül a közönségnek szolgáló helyen levő asztalhoz lépett s egy szelet papíros véve elő, arra a következő sürgönyszöveget írta, melyet, mintha úgy mondaná tollba, irásközben lassan, nyomatékall olvasott is hozzá:

«*.* távirda-főigazgatónak. Washington, távirda-igazgatóság. Holnap estére szívesen látom önt vacsorára. Szeretnék önnel megbeszélni egyet-mást a táviratisztnek szolgálati szabályzatára vonatkozólag . . .»

A mulatságos történetkének egyszerre vége szakadt. A táviratiszt ijedt képpel szaladt elő faragos odújából s a legalázatosabb hangon kért bocsánatot az órnaggyól figyelmetlenségeért s rimánkodni kezdett az órnagynak, hogy ne tegyen ellene feljelentést. Az órnagy erre nagy kegyesen zsebre gyűrte az újonnan fogalmazott táviratot s helyette a magával hozottat nyújtotta át a táviratisztnek. Néhány percz múlva már távirataink útban voltak rendeltetési helyeik felé.

Mikor megint künn voltunk az utcán, az órnagy így szólott:

— Láthatja, uram, mit tehet a diplomácia. — Tökéletesen igaz van önnek, — felelém, — csak hogy nem mindenki van abban a helyzetben, hogy hasonló körülmények között hasonló módon járjon el, mert hát nem mindenki áll olyan jó viszonyban a távirda-főigazgatóval, hogy magához hivatna vacsorára.

— Hát azt hiszi, — kérde az órnagy, — hogy én talán valami nagy barátságban vagyok vele? Nem is ismerem. Csupán diplomáciából hoztam bele őt is a játékba, hogy ezzel jó szolgálatot tessenek annak a kötelességéről megfeledezett táviratisztnek — és a közönség érdekeinek . . .»

— De hát, — vettem ellen nem minden habozás nélkül, — hazudni talán még sem egészen illendő és helyes dolog.

Az órnagy nem jött zavarba, sem megsértődve nem látszott lenni, hanem következő védbeszédet rögtönözte módszere igazolására:

— Az a körülményektől függ. Hazudni azért, hogy valakit megkárosítsunk, magunknak pedig jogtalan hasznot szerezzünk, és hazudni azért, hogy mással jót tegyünk, hazudni közérdekből, egészen különböző két dolog. De talán ezt szükségtelen is magyaráznom, hiszen ezt mindenki tudja. Különben is ne vitatkozzunk az eszközök

Megmentettem talán egy egész családot.

fölött, hanem tekintsük az eredményt. Az a táviratiszt jó családból származó, értelmes fiatal embernek látszott. De könnyelműségből vagy elbizakodottságból nem veszi elég komolyan és lelkiismeretesen a maga

kötelességét, már most tegyük fel, hogy csakugyan a távirda-igazgatónak egy jó barátjává tesz úgy, mint most velünk, mi lesz abból? Az, hogy a fiatal urat egyszerűen elbocsátják a szolgálatból. Egész jövője, egész élete, talán egy egész család tönkre van téve! Nos, én ezzel a mai leczkével elejét vettem minden további hanyagságnak, kötelességmulasztásnak, s ezzel megmentettem ezt a fiatal embert, megmen-

tettem talán egy egész családot. S a mellett, — ismerje be, — a közérdeknek is jó szolgálatot tettem.

A nap folyamán még több hasonló fajta jó szolgálatot tett a közérdeknek és minden oly finom diplomáciával, oly nyugodt önmegelégedéssel, hogy szinte már irigyelni kezdtem ebbeli «foglalkozás»-át s talán magam is a «javítás» terére lépek, ha nem riaszt vissza az a gondolat, hogy a mi annyiszor sikerül, egyszer aztán mégis csúfos kudarczal fog végződni...

Már jó késő éjszaka volt, mikor egy lóvasúti kocsihoz hazafelé iparkodtunk. Egyszerre három, szemmel láthatólag ittas fiú szállt fel s illetlen beszédökkel, kihívó megjegyzéseikkel s arczátlan viselkedésükkel kezdték az utazó közönséget, — mely közt több úri nő is volt, — megbotránkoztatni, sőt megijeszteni. Senki sem merészkedett a gazfiúkat rendreutasítani vagy arczátlanokodásukért kérdőre vonni. A kalauz néhány figyelmeztető szóval ugyan megkísérelte őket kissé lecsillítani, de azok csak annál jobban lármáztak és illetlenkedtek.

Azonnal beláttam, hogy ha az örnagy szokott diplomáciájával lép fel ezekkel a részeg fiúkkal szemben, nemcsak annak teszi ki ma-

gát, hogy kinevetik, de még jól el is páholhatják. Épen figyelmeztetni akartam tehát halk hangon, hogy ez egyszer legalább engedje a dolgot a maga folyására, mikor az örnagy magához

Az elsőt követte a második, ezt pedig a harmadik.

szólítván a kalauzt, felállt és nyugodt hangon így szólt:

— Kalauz, dobja ki ezeket a gézengúzokat. Én majd segíték.

A kalauz, úgy látszik, igen értelmes ember volt. Az örnagnak nem kellett ismétlésekbe boesátkoznia. A kalauzzal együtt megragadták a hozzájuk legközelebb levő fiúkat s mielőtt az

magához térhetett volna ámulatából s mielőtt társai segítségére lehetnek volna, a kocsiajtón át kihajították az utazóra, úgy hogy a derék legénynek a lába se érte a földet. Az elsőt követte a második, ezt pedig a harmadik. Mindez oly gyorsan történt, hogy a léhűtők csak az utca kövezetén vették magukat észre, mikor a kocsi már jó messzire elhajtatott...

Magam is egészen el voltam ámulva csöndes és szelíd természetű barátom ilyen értelemes fellépésén, s nem győztem bámulni ezt a villámgyors eljárást s az örnagy kemény markát. A mint azonban kissé felocsúdtam az első meglepetésből, önkénytelenül elmosolyodtam arra a gondolatra, hogy tisztelt barátom, a ki egész áldott nap a finom diplomácia és a meggyőző rábeszélés csodás hatásairól beszélt nekem, most az általa oly igen hangoztatott elveket minő különös módon alkalmazta. Már épen azon a ponton voltam, hogy valami tréfás megjegyzést kockáztassak meg, midőn egy tekintet az örnagy komoly, ünnepélyes arczára meggyőzőtől arról, hogy tréfámat aligha értené el, miért is jobbnak találtam hallgatni.

(Vége következik.)

A Franklin-Társulatnál Budapestben megjelent, és minden könyvkereskedésben kapható:

A magyar nők házi naptára 1896-ik szöködvére.

Szerkesztette **BENICZKY IRMA.**

Huszonyolczadik évfolyam. Sok képpel.

Ára füzve 40 krajczár.

Tartalma: Naptári rész. — Háztartási napló. — Névnepok abc-rendben. — Emberbaráti és jótékony egyesületek. — Karácsony (képpel). — Nők az egyetemen. — Parkklub a városligetben (2 képpel). — K. Beniczky Irma. — Szellemi képesség. — Egy jogtudós kisasszony (képpel). — A Teleki Blanka-kör Kolozsvárott. — T esti szépség ápolása. — A japáni nők (2 képpel). — Férfi ruhás menyasszony (képpel). — Az étművészet köréből. — Vivő leányok a magyar atletikai klub vívó-versenyén. — Hasznos tudnivalók. — Nyári korszolozás a dobsinai jégbarlangban (képpel). — Szépirodalmi rész: A dicőség átká. (Oroszból) Potapenkotól. — Angol hölgyek láb-labdajátéka (képpel). — Parlagi róza (virágregre). — Különféle házassági akadályok. — A titok Zichy Mihály festménye. — Lohengrin. Egy álomszóny naplójából. — Az ezredes úr sapkája. (Megtörtént dolog.) — Baesányi János és felesége (képekkel). — Gyermeknevelés. Beszélyke. — A nők világából stb.

WEINWURM ANTAL
fényképez első magyarországi chemigraphiai műintézte Budapest, IV., Károly-utca 3.,

készít mindennemű czinkedzésű dőzot, autotypia, phototypia, chemigraphia és chromotypia útján. Alaprajzok, térképek, há- lózatok fotolitografiái útán a legújta- nyosok- ban sok- szorosít- tatak.

Külön berendezés házonkívül való fénykép felvételekre.

A főváros legszebb látványossága az Andrassy-út végén

Feszty Árpád óriási körképe: a magyarok bejövelele.

Ez a kép három évig készült, s a magyar festőművészet legnagyobb alkotása. Egy 1800 □ méternyi és ezétra szőtt vászon s a hozzá épített koralaku palotában a magyaroknak a volőzi völgybe való beérkezését tünteti fel.

A kép szembetűnő részei:

1. Árpád és a vezérek. 6410
 2. A harcra s szláv had maradakával.
 3. Latorcz és a fogoly szlávok.
 4. A fejedelem-asszony és a magyar nők bevonulása az ökrös szekereken. Előttük a pogány oltár a rajta haldokló szláv pappal.
 5. A nőrablás.
 6. A pogány magyarok fehérőldozata. A táltos, a kádár, táncos leányok, bonczok, igriczek és dobosok csoportja.
 7. Sátorverő magyarság.
- A háttérben a beregi rózsaszín, Lovácska, a munkási várhegy, a Latorcza-folyó, az Istenhegy, Pálhegy, Szarkahegy stb. mérföldekre terjedő messzeségben látható.

Látható délelőtti 9 órától esti 6 óráig.

Este villamvilágításnál.

Belépő díj 50 krajczár.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMATA.

ZILAHY ÁGNES-féle
Gazdasszonyok Naptára
ára 50 kr.
Megrendelhető a «Patria» társulatnál Budapest üllői-ut 25.
Tartalmából kiemelendő, hogy van benne:
Szakácskönyv
(egy évre szóló étlap, a hozzávaló utasításokkal együtt).
Szépirodalmi közleményeit és irányezkiket irták:
Dr. Jókai Mór (Nők a tűzhely mellett — 10 egész oldal), Herczeg Ferencz, Zempléni Árpád, Bródi Sándor, Bársony István, Zilahy Ágnes, Czikle Valéria, Ambrus Zoltán, Tóth Béla, Gárdonyi Géza Heitai Jenő.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban, Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4.

KURCZ LIPÓT és TÁRSA
photoclichographiai műintézet Budapest, VIII. Széchenyi-utca 13.
KÉSZIT
szépségű nyomatokhoz szükséges színezéket
CLICHÉKET
Chemigraphia, chromotypia, phototypia, autotypia útján.
TÉRLEK, TERVEZÉSEK, ALAPRAJZOK
photolitografiálást
lapozatok és lapozások készítését
Dobozok megrendelésük postai úton is jutányosan eszközölhetők.

Transvaali boerok és kafferek Pretoria környékéről.

MUTÁTVÁNYKÉP A «POLITIKAI UJDONSÁGOK» LEGUTÓBBI SZÁMÁBÓL.

válaszolt, s politikai jelentősége van ama nyilatkozatának, hogy ha Magyarországon utóbbi időben egyenetlenség is támadt egyház és állam közt, az nem fenyegeti a katolikus vallásra, mert ily jelenségek más országokban is fordultak elő, s mindez országokban nem fenyegeti vész a katholicizmust. A pápa megemlékezett Szent István országának ezeréves nagy időszakáról, a mi őt is örömmel tölti el, s ha alkalom akad rá, örömet külön is kifejezi. Aztán minden jelen voltat megszolgált s végül áldását adta rájuk. A magyar társaság azután *Rampolla* bibornok-államtitkárnál is tiszteltget.

Gróf Zichy Jenő, január hó 11-én nagy hidegben és nagy fáradtsággal, de szerencsésen megérkezett Tiflisbe, honnan azonban egy ideig még nem mehet tovább ezéja felé, mert a nagy hófúvások miatt még a vezetők sem vállalkoznak a társaság kalauzolására. Mindazáltal reméli a gróf, hogy az útja terevt február hó utóljárt végrehajthatja s hogy márczius elején már haza érkezhetik.

Kitüntetés. A király Reményi Antal budapesti ügyvédnek és az angol főkonzulátus jogtanácsosának, a tengerészet terén publicisztikai irányban kifejtett működése elismerésül a Ferencz József-rend lovageresztjét adományozta. Reményi a «Vasárnapi Ujság»-ban is sok érdekes tengerészeti cikket kczölt. A magyar hírlapirodalomban Reményi Antal csaknem egyedül foglalkozik a tengerészeti ügyekkel, nagy úgyszeretettel és otthonossággal. A publicisztikának ez az ága nem valami hálás, mert a magyar közönség nem tengerész nép, de Reményi nem kis érdeme, hogy minden adandó alkalommal fölhívja a figyelmet a tengerészeti kérdésekre, s érdeklődést tud támasztani.

A történelmi díszmenet. Vágó Pál ezredévi történelmi díszmenetének megvalósításán nagyban fáradozik a gróf Andrassy Tivadár elnökle alatt alakult országos bizottság. Miután a menet csoportképei már készen vannak, Vágó a részleteken dolgozik. Résztvevők mind többen jelentkeznek úgy a fővárosból, mint a vidékről; sokan saját maguk készítetik díszmagyar öltönyeiket. Nem sokára előkelő művészek fognak hozzá a díszkocsik mintázásához. Minthogy azonban mindez a kiállítás megnyitásiág nem készülhet el, a díszmenet szeptemberben rendezik, a mikor Vilmos német császár és több fejedelmi vendég Budapestre érkezését várják.

A rendező bizottság megalakította a történelmi és művészi bizottságokat. A történelmi bizottság elnökévé Keglevich István grótot, előadójává Szendrey Jánost, a művészi bizottság díszelnökévé Munkácsy Mihályt, elnökévé Vágó Pált választották. Gara Ilés bemutatta a régi díszmagyar ruhákat feltüntető gazdag képgyűjteményét, mely tizezer eredeti kép és metszet alapján készült s hitelesen közli a díszmagyar öltözeteket a tizenötödik század elejétől napjainkig. Ergyutall bemutatta a régi magyar viseletek eredeti szöveteintéit, melyeket részben itthon, részben a külföldön gyűjtött össze.

A Vaskapu megnyitása. Az ezredéves ünnepélyek közé tartozik a Vaskapu megnyitása is. Ez

szept. 21-ére van kitűzve. Királyunk meghívására részt vesznek: II. Vilmos német császár, Károly román király, Sándor szerb király és Ferdinánd bolgár fejedelem. Orsován nagy fényvel fogadják az uralkodókat.

A Röntgen-fény orvosi szolgálatban. A Röntgen által fölfedezett fény sugarak segítségével sikerült lefényképezni beteg emberi tagokat is, s a fénykép megmutatta a csont szabálytalanságát. Desseoffy Sándor csanádi püspök is budapesti időzése alatt lefényképezte beteg lábát, mely a két év előtti baleset óta még most sincs teljesen meggyógyulva.

Balassa Bálint sírja. Farkas Ödön «Balassa Bálint» operájának előadása alkalmából felszólalt Szipte Arnold lipót-szentmiklósi tanár, s fölívja a figyelmet Balassa Bálintnak, a legelső magyar lyrikus költőnek elfeledett sírjára. Háromszáz éve ez a sír jeltelenül Hybhe lipótomegyel kis városka temetőjében. Szipte a milleniumi évet igen alkalmasnak tartja, hogy ezt a feledékenységét jóvá tegyék s Balassának sírkövet állítsanak föl.

Emléktábla Czuczornak. Az akadémia első osztályában indítványt tettek, hogy a múzeum-körúti Brázay-házat, a melyben Czuczor Gergely a «Riadó» című költeményét megírta és a mely házban a költő meg is halt, emléktáblával jelöljék meg. Brázay, a ház tulajdonosa, ha az akadémia erre felszólítja, maga díszíti fel házát az emléktáblával.

Az egri csonka mecset. Dr. Kállay Zoltán főispán értesítette Eger város hatóságát, hogy a vallás-és közoktatásügyi miniszter az egri csonka mecsetet, a török korszak érdeme, de már dűledező emlékét, még az év folyamán restauráltatni óhajtja és e ezéla 7000 forintot vett fel az évi költségvetésbe.

Bessenyei szobra. A Nyiregyházián Szabolcs megye költségén felállítandó Bessenyei-szoborra érkezett pályázati tervek fölött már itél a bíráló bizottság. A szobor-vázlatok a budapesti kereskedelmi akadémia termében voltak kiállítva. A bizottság szobrászokból, festőkből, az országos képzőművészeti tanács képviselőjével és Szabolcs megye megbízottjaiból állt. Majdnem egyhangulag a «Szoborterv» jellegű pályaművet ajánlották kivételre. Ez a szobor Kallós Ede munkája. A második díjat, 300 forint, Holló Barnabás tervének ítéltek oda, a kétszáz forintot harmadik díj Donath Gyula művének jutott. A bizottság azonban kívül megvételre ajánlotta a «Pessimizismus», a «Küzdés» és a «Renaissance» jellegű terveket.

Bereczki Máté emlékezete. A pár hét előtt elhunyt híres gyümölcsstermesztőnek, Bereczki Máténak emléket akarnak állítani. A terv az, hogy a budapesti kertészeti intézet telepén emelnek szobrot. Ez ügyben Molnár István kir. tanácsos, országos gyümölcsészeti miniszteri biztos elnökle alatt bizottságot is alakítottak, melyet az országos gazdasági és kertészeti egyesület is támogat. A közönséget és az ország összes szakegyesületeit felhívják, hogy a legjelesebb magyar pomológus emlékére adakozzanak.

A szépművészeti múzeum helye. A főváros pénzügyi és gazdasági bizottsága a kormány által nagy költséggel emelendő szépművészeti múzeum helyéül az új-vásártérrel jelölte ki, melyet ugyanis parkká alakítanak át. Ajánlja a bizottság, hogy a telek adása fejében a főváros kösse ki a múzeum ingylen látogatását.

Pozsony milleniumi ünnepe. Pozsonyban szept. 11-én leplezik le *Mária Terézia* szobrát, mely Padruz János műve. Ugyanis szept. 11-ét tartják a szoborban megörökített «Vitam et sanguinem» jelenet napját. Az alkalmi óda megírására Endrődi Sándort kérik fel. Ugyancsak szeptember 11-én lesz még a pozsonyi Ferencz-rendiek most restaurált góth tornyának beszentelése is. Az ünnepélyekre meghívja Pozsony város: a kormány tagjait, az országgyűlés két házát, az összes hazai törvényhatóságokat és a saját képviselőit.

—x Keresztély Sándor minta-szongoraterme Budapest, Váci-körút 21. sz. alatt, körülbelül 100 db szongorát és pianinót tart raktáron, legkitűnőbb szakészer viláslatékban

HALÁLOZÁSOK.

Buzás PÁL, a debreczeni ref. jogakadémia tanára, a ki már 1848-ban tanár volt, 73 éves korában, Debreczenben meghalt. Az elhunyt a Tisza és gróf Degenfeld családokkal szoros barátságban állott. Buzás Pál egykor a híres debreczeni deák-tízoltóságnak nagybotosa volt. A kollegiumi tanári kar nesztorának halála mindenfelé élénk részvételt kelt. Dr. SZTOJANOVICS ANTAL, kormánytanácsos, ki nevezetes politikai szerepet vitt Horvátországban, s barátja volt Magyarországnak, meghalt Zágrábban. 1861-ben egyik vezére volt a horvát unionistáknak, teljes erejéből dolgozott Strossmayer tőrekvései ellen. Nagyrészt az ő érdeme, hogy a horvátok nem mentek be a reichsrathba. Zágráb városa ezért fákllyásmennel tisztelte meg Sztojanovicot. 1868-ban tagja volt a kiegyezésen dolgozó regnikoláris bizottságnak s ebben a minőségben új érdemeket szerzett az elért eredményekben. 1869-ben Rauch bán a tartományi kormányhoz hívta meg, a hol ő szerkesztette rendszeren Horvátország költségvetését. 1893-ban betegeskedése miatt nyugdíjazták.

KARVASSY ÁGOST, a budapesti egyetem nyugalmazott tanára, meghalt Bécsben e hó 23-án, 87 éves korában. A mai nemzedékből nagyon sokan ismerték az öreg professzort, ki már 1835-ben tanított a nagyváradi jogakadémian, aztán Győrre, szülővárosába ment, majd a pesti egyetemre neveztek ki, s a hatvanas évek elején vonult nyugalmába. A politikai tudományokat s változóigot tanította. A változóigrol, nemzetgazdaságról, közrendészetéről több munkát irt. Utolsó műve «A magyar váltóüggyel eljárás» 1874-ben jelent meg. A tudományos akadémia még 1846-ban tagul választotta. Karvassy (eszládi néven Karpf) a tandári pályától nyugalmába vonulván, Bécsbe költözött, s ott csöndes elvonultságban töltötte napjait.

BATTENBERG HENRIK herceg halálának híre érkezett az oceánról Londonba e hó 22-én. A herceg az angol királytól legifjabb leányának, Beatrix hercegnőnek férje volt, s öcsese a szintén férfira keljében meghalt volt bolgár fejedelemnek. Tíz év előtt vette nőül Viktória királynő leányát, s állandóan Angliában maradt. A herceg két hóval ezelőtt engedélyt kért a királynőtől, hogy Afrika ba meheszen, Coast-Castleba, s részt vehessen az ashanik elleni harcban. Az arany-parton azonban megkapta a mocsárlázt, ismét hajóra szállt tehát, hogy visszatérjen Angliába. A «Bloncier» hajó e hó 17-én indult el vele, s 21-én este meghalt a hajón. A «Bloncier» visszatért Sierra-Leoneba, hogy megvárja a királynő további parancsait.

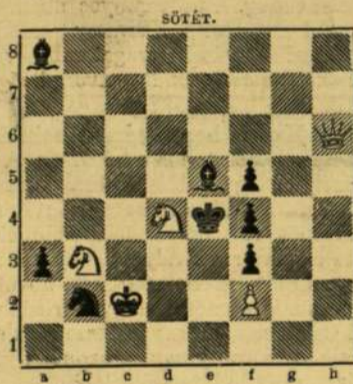
Elhunytak még a közelebbi napok alatt: HORVÁTH ILLES, a kir. tábla nyug. bírása, a régibb bírói kar egyik tekintélyes tagja, 79 éves korában, Budapestben. — BOTHÁR DÁNIEL, a pozsonyi evang. liceum nyug. tanára, 80 éves, ki évtizedeken át egyik tevékeny tagja volt az intézetnek. Minden idejét természetü buvárkodásnak szentelte s magánygyűjteményei közül különösen figyelemre méltó a moszat-gyűjtemény. — ZEMÁNYI JÁNOS, a szabadságharcz vitéz honvédszázadosa, ki számos csatában részt vett, tanuja volt Budavárban Hentzi elfogatásának s ő vette el kardját; majd Klapka mellett volt Komáromban; a szabadságharcz után szerény magánhivatalt vállalt, 1868-ban Lipótomegye levéltárnoka lett, s pár év előtt vonult nyugalmába; Budapestben, 80 éves korában. — BARÓ CONDON GYULA, nyug. m. kir. honvédszázad ezredes, életének 59-ik évében hosszas szenvedés után, Budapestben. — MÜLLER PÁL, a soproni kereskedelmi és iparkamra elnöke, nagykereskedő és Sopron város érdemes polgára, ki a város szegényei javára félmillió forintot hagyott végrendeletében, 76 éves korában. — WIDMER ANTAL Győrex, a főváros egyik legöregebb bizottsági tagja,

84 éves korában, kit előzőlt 35 évvel választottak meg bizottsági tagnak. — RÁFFAY JÁNOS, tanár, 75 éves, Rozsnyón. — ORMÓDY IMRE, nagybecskereki földbirtokos, Ormódy Vilmosnak, az első magyar általános biztosító társaság igazgatójának öccse, 50 éves, Budapesten. — NEMES-MILEITSI KULCSICS JÓZSEF, 1848—49-iki honvédfőhadnagy, 68 éves, Baján. — GRETOS JÓZSEF, a fehértemplomi állami főgymnázium tanára, 41 éves korában. — Kápolnai Monasztéri István, a Monasztéri és Kuzmák budapesti cég főnöke, 77 éves korában. — Gyóni Halász Béla, földbirtokos, Pestmegye törvényhatósági bizottságának tagja, 59 éves korában, Gyónon. — PALMER ANDOR, főbányabiztos, Palmer Kálmán fró és országgyűlési gyorsíró fiú, a nagybányai tífusztól-egyesület főparancsnoka, életének 38 ik évében, Budapesten. — Bogassich György, a gr. Károlyi uradalom újfalusi tisztartója, 50 éves korában, követve nyolcz nap előtt elhunyt nejét, s öt kis-korú gyermekét hagyva teljes árvaságban. — DREVENYÁK FERENCZ, nyug. miniszteri fogalmazó, 65 éves, Budapesten; ugyanitt THURINSZKY JÁNOS, fővárosi napidíjas, ki Füleki Sándor név alatt irodalmi téren is működött. — HANDL JÓZSEF, orsvai nyomdatulajdonos és az «Orsvaer Wochenblatt» szerkesztője, 54 éves korában. — LENDVAY JÓZSEF, nyug. körjegyző, 66-ik évében, Zala-Koppányban. — Péterfalvi Molnár József, városbíró, 63-ik évében, Csáktornán. — WEISS MIKSA, uradalmi bérlő, 52 éves, Nagy-Kanisán. — MÁLTS JÁNOS, ügyvéd, 50-ik évében, Letenyén. — SCHAFER NÁNDOR, a debreczeni evang. egyház oszlopos tagja, a város egyik legdagabb embere. — SINGER JAKAB, Csanádmegyei törvényhatósági bizottságának tagja, a makói takarékpénztár igazgatója tagja, 58 éves, Makón. — SZANDTNER PÁL, nyug. tanár, Szandtner Antal dunaszekesi plébános édesatyja, 76 éves, Duna-Szekesén. — BALOGH MIKLÓS, adóhivatali pénztárnok, 46 éves, Székelyhidon. — THALBOT HENRIK, a német színpadokon ismert színész, ki a bécsi népelethől életképeket is irt, családij néven Rusztoka-Razga Henrik, fia Razga Pál néhai pozsonyi evang. lelkesnek, a kit a szabadságharc után kivégeztek, mert Kossuthot üdvözölő beszédet fogadta, 55 éves korában, Bécsben, honnan holttestét Pozsonyba szállították, vértanu atyja hamvai mellé.

Özv. TOMCSÁNYI PÉTERNÉ, szül. Almásy Teréz, 95 éves, Dessenwffy-pusztán. — Özv. LÁZÁR FARKASNÉ, 60 éves, Zala-Szántón. — JOVANOVIČ IDA, JOVANOVIČ KONSTANT szlovénai nagybirtokos 18 éves leánya. — ANDRKA GYULÁNÉ, szül. Farkas Emma, 23-ik évében, Csurgón. — PISZTÓRY ALMAOSNÉ, szül. Kolescsányi Eleonóra, 75 éves, Budapesten. — SZASZ ERGYESNÉ, tolnai földbirtokos felesége, 68 éves, Tolnán. — ALMÁSI DOMOKOSNÉ szül. Ajtai Berta, 40 éves, Marosvásárhelyt.

SAKKJÁTEK.

1933. számú feladvány. Keidanski H.-től.

VILÁGOS.

Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

Az 1924. sz. feladvány megfejtése. Iszovszky N. A.-tól.

Világos Sötét
 1. Hb8-c6 ... d4-d3 (a) 1. Va6-c2 ... t. sz.
 2. Va8-c4 ... Kd5-c4 : 2. Vv v. H mat.
 3. Fh3-e6 mat.
 Világos b. Sötét
 1. Hb8-f7
 2. Fh3-g2 ... Kd5-e6
 3. Va6-c8 mat.

Helyesen fejtették meg: Budapesten: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Eördögh János. — Stefnok L. — Vaskapun: Kovács Ferencz. — Berhidán: Scheiber Adolf. — Mohácsán: Mózes János. — A pesti sakk-kör.

Szerkesztői mondanivalók.

A báró házassága, A miniszterjelölt, A sors útja, A felmentő levél, A modern kisasszony, A kis hadnagy, Elbeszélések. Sajnos, a nagy szorgalommal megírt dolgozatokból egyetlen egy sem üti meg a közöletesség mértékét. Szász történetek ezek mind, még szárazabban előadva. Az ilyen előadás a legérdekesebb mesét is élvezhetetlenné tenné, pedig a beklüdtött hat rendbeli munkácska történetei nagyobb részt a nélkül is olyan vékonykák, hogy csakis nagyon jól megírva lehetett volna valami belőlük.

Furcsa légyott. Humoreszk. Nem humoreszk ez tulajdonképen, hanem egy meglehetősen vastag adoma kissé bővebb lében felrevezte és elég szárazon elmondva.

Mézes hetek. Elbeszélés. Nagyon nehéz feladatot választott a szerző, a mely jól megoldva kiváló érdeket kelthetett volna, így azonban a hogy fel van dolgozva, csupa lélektani képtelenség, itt-ott szinte visszataszító részletekkel.

Bús baráthoz. Nem igen szoktak ma már a bordalok sikerülni. Ez épen nem sikerült.

Hervadt lombok. Középszerű vers. A költő képzelete meglevenítheti a természetet, úgy hogy az velünk sír, velünk örül; de ahhoz isteni adomány kell. A ki ily száraz hangon beszél a nagy természetrel, a mely néma marad, s ha a versíró mégis felelteti, az csak olyan, mint midőn a kis leány bábujaival beszélget s maga válaszol saját kérdéseire.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 2-ik számában közölt képtalány megfejtése: Akaratlan fürdés.

Heti naptár, jan.—febr. hó.

Nap	Kath. prot. naptár	Görög keleti naptár
26 Vasárnap	E. 3. Ep. Polik.	14 G. Szabb. ér.
27 Hétfő	Ar. sz. János	15 Th. Pál
28 Kedd	Margit, N. Kár.	16 V. Sz. Péter
29 Szerda	Sz. Ferencz	17 N. Anton
30 Csütörtök	Etelgunda	18 N. Athanáz
31 Péntek	Nol. Péter	19 Makár ap.
1 Szombat	Ignácz pk.	20 Euthymius

Hold változás. Holdtölte: 30-án délelőtt 10. ó. 6. 12 p. Felelős szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér 6. szám.)

Megjelent az »Atheneum« kiadásában

a Magyar Nemzet

Történetének (Millenniumi Kiadás)

Harmadik Kötete.

A második kötet február hó második felében fog megjelenni.

A Franklin-Társulat kiadásában megjelent.

KAIN.

MYSTERIUM

Irtá

LORD BYRON.

Fordította

GYŐRI ILONA.

A Kisfaludy-társaság

Lukács Krisztina pályázatán megdícsért műfordítás.

Kiadja a Kisfaludy-társaság.

Ára füzve 1 frt.

Vászonkötésben 1 frt 60 kr.

Chicagóban kiténtetve a

Leichner-féle zsrirpuder

és a

Leichner-féle hermelinpör.

A legjobb és egyetlen, ártalmatlan arczpor, nappali és esteli használatra, mely a mint ismeretes, a bőrt az aggkorig pubán és hajlékonyan megtartja, s annak gyöngéd, rózsás, fiatalosn üde színt ad. A beporozást nem lehet észre venni. Kapható a gyárban: Berlin, Schützenstr. 31, s más illatszertekben, zárt szelencékben, melyeknek fenekén a cég és vődjegy van benyomva. Mindig Leichner zsrirpuderje kérendő.

Leichner L., a kir. színházak szállítója.

Legelismertebb készítmények az arcz és bőr ápolására. Egy kőseg vagy karton (karton szappan tartalmaz 3 darabot) 1 frt. Mindent kapható. WEISS et Co. gyógyszerháza, Giessen és Bécs.

Legjobb és leghirveesebb pipere hölgypor: a La VELOUTINE Különleges Rizspor BISMUTTAL VEGYITVE CH. FAY, ILLATSERÉSZ, PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

MARGIT-CRÉME

hírneves, az előjána hölgyek által használt arczcreme (nem száraz kenőcs) rövid idő alatt ifjítja és szépíti az arczot, eltávolít az arczról mindenemü börtisztatlanságot. Egyedül szer sepiő, májfoltok, pattanások, bőrtáka (mitesser) ellen. Bámolatos hatás abban rejlik, hogy a bőrre kenve az által rögtön felvételik és ez okozza azon csodás átalakulást, hogy széplővel vagy májfolttal teljesen fedett arcz 3—4 nap alatt alabástrom fehérré lesz.

Mivel nem száraz — nappal is alkalmazható, — a crémével bekent bőron a hölgypor remekül tapad. Ára 50 kr. 1 frt. Margit-szappan ára 35 kr. — Margit-hölgypor, fehér, rózsás és crémé színben ára 60 kr. — Margit-fogpép 50 kr.

FÖLDES KELEMEN gyógyszerháza, Aradon, Deák Ferencz-utca 11. sz. Főraktár BUDAPESTEN, Török József, Király-utca.

Köhögés, rekedtség és elnyálkásodás ellen legjobb hatású szer a RÉTHY-féle pemetefü-czukorka, mely ezen bajokat gyorsan megszünteti. Kapható minden gyógyszerháza. Egy doboz ára 30 kr., 5 doboz 1 frt 50 kr-ért bérmentve küld.

Réthy Béla gyógyszerész Békés-Csabán. Főraktár TORÓK JÓZSEF gyógyszerháza Budapest.

Vérszegényeknek és üdülőknek.

Németbirod. jegyzőkönyv

72168. szám.

Ferratin a fászszerk vas-összeköttetése. Eredeti tövege 25 gramm. Ferratin-esokoládé-pasztillák eredeti cartonban 50 db. Kaphatók gyógyszerházaiban és detail-árogatáknál.

PSERHOFER J.-féle gyógyszerháza, Bécsben, I. kerület, Singerstrasse 15. szám alatt „zum goldenen Reichspfel“

„VÉRITISZTÍTÓ LABDACSAI“

melyeket azelőtt „Egyetemes labdacoknak“ neveztek, jogosan megérdemlik az utóbbi nevet, mivel ezek a labdacok nagyon sok betegségben használatosak, kitűnő hatással. Ezek a labdacok sok évtized óta vannak általánosan elterjedve és kevés olyan család van, mely egy kis készletet ne tartana otthon ebből a kitűnő házi szerből. Számos orvos ajánlja ezeket a labdacokat házi szernek, különösen ama bajok ellen, melyek rossz emésztés és székrekedés által támadnak, u. m.: epékeringés zavara, májba, hólygöngyész felgyulladások, az agyban való vértelülások, aranyér esetében stb. A vértisztító tulajdonságuknál fogva különös jó hatásúak vérszegénységben és az ebből eredő betegségekben: sápadtságban, ideges fejfájásban stb. A vértisztító labdacok hatása enyhe, fájdalom nem okoznak és így a leggyöngébb betegek is bizvást bevehetik.

Ezen vértisztító labdacok több mint 100 év óta tiszta és hamisítatlan minőségben kaphatók az «arany birodalmi almához» címzett gyógyszerháza Bécsben, Singerstrasse 15. sz. a. s egy 15 szem labdacot tartalmazó doboz (skatulya) ára 21 kr. o. 6. Egy csomag, melyben 6 doboz van, 1 frt 5 kr-ba kerül, bérmentetlen utánvételi küldéssel 1 frt 10 kr. Egy csomagnál kevesebb nem küldetik el, az összeg előleges beklüdséssel (mi legjobban postautalványval eszközölhetik) bérmentes küldéssel együtt: 1 csomag 1 frt 25 kr, 2 csomag 2 frt 30 kr, 3 csomag 3 frt 35 kr, 4 csomag 4 frt 40 kr, 5 csomag 5 frt 20 kr. és 10 csomag 9 frt 20 kr-ba kerül. Ezen kívül még mindennemü megbízások elfogadotnak s a leggyorsabban és legolcsóbban teljesíttetnek az «arany birodalmi almához» címzett gyógyszerháza: Bécs, Singerstrasse 15. sz. a.

Csak azon labdacok valódiak, melyeknek használati utasítása J. Pserhofer aláírásával van ellátva és ezen aláírás minden doboz földelén vörös színben van nyomtatva. Raktár Budapest, Török József gyógyszerháza, Király-utca 12. sz. a.

Kiállítási sorsjegyek

45,007 pénznyeremény levonás nélkül.

Főnyeremény 1 millió korona.

Az összes nyeremények 9 millió 200,000 korona.

Első huzás 1896 február hó 5—8-ig.

A sorsjegyek árai:

Első osztályra: egy huszad 1 frt, egy tízed 2 frt, egy fél 10 frt, egy egész 20 forint. — Mindhárom osztályra érvényes teljes sorsjegyek: egy huszad 3 frt, egy tízed 6 frt, egy fél 30 frt, egy egész 60 frt.

Vidéki megrendeléseknél a sorsjegyek portomentes beklüdséért és a nyereményjegyekért 30 kr. küldendő be.

Fővárosi váltó-üzlet-társaság

ADLER ÉS TÁRSÁNÁL.

Budapest, V. kerület, Nádor-utca 13. szám.

KWIZDA FERENCZ JÁNOS

KWIZDA-féle Restitutionsfluid
 os. kir. szab. mosóvíz lovaknak
 Egy palackkal 1 frt 40 kr. o. 6.

KWIZDA-féle Korneburgi marha-táppor
 étréndi táplálószer lovak, szarvasmarha és juhok számára.
 Ára 1 doboznak 70 kr, 1/2 doboz 35 kr.

KWIZDA-féle patkány-kenőcs erős és töredelt patákra 1 doboz 4 400 grm. ára 1 frt 25 kr.

KWIZDA-féle nyereg-szappan a nyereg és szíjszerzők tisztítására s korneburgi szarvasmarha számára 1 sz. 1 frt.

KWIZDA-féle erőtápanyag lovak és szarvasmarhák számára 1 doboz 4 5 adaggal 3 frt, ládácka a 100 adaggal 6 frt.

KWIZDA-féle sertésspor étréndi szer a hizás elősegítésére. Kis doboz 60 kr, nagy doboz 1 frt 20 kr.

Szab. zárszalagvédő gummibó Kwizda szabadalma.
 A szab. zárszalagvédők szürke, fekete, barna és fehér színben 4 nagyságban állítotnak elő és pedig bal-é jobb-lához. A mérőlétséhez méret a—a-nál.
 20—22 cm. ker-nél megf. 1. sz. nagy.
 22—24 „ „ „ 2. sz. „ „ „
 24—27 „ „ „ 3. sz. „ „ „
 27—30 „ „ „ 4. sz. „ „ „

A szab. zárszalagvédők ára szürke színben db.-ként 1. sz. 2 frt 50 kr, 2. sz. 2 frt 70 kr, 3. sz. 2 frt 90 kr, 4. sz. 3 frt 30 kr.
 A többi színben 20 kr-ral drágább.

Naponkénti postal szétküldés a főraktár által: Kerületi gyógyszerháza Korneburg Bécs mellett.

A Pesti hazai első takarékpénztár-egyesület LVI-ik ÉVI RENDES KÖZGYŰLÉSÉT

1896-ik évi február hó 9-ikén délelőtt 10 órakor fogja Budapesten, Pest vármegye székháza dísztermében (IV., Granátos-utca) megtartani.

TÁRGYSOROZAT:

1. Jelentése az igazgatóságnak és felügyelő bizottságnak az 1895-ik évi üzlet eredményéről.
2. Határozathozatal a mérleg és tiszta jövedelem iránt.
3. Igazgatósági előterjesztések különösen az alapszabályok néhány szakaszának módosítása iránt.
4. Egy igazgató választása (alapszabályok 35. §-a) s az ezen választás folytán esetleg a felügyelő-bizottságban megüresedő helynek választás utján való betöltése.
5. A választmány husz tagjának megválasztása (alapszabályok 41. §-a).

Ezen közgyűlésre a t. cz. részvényesek azon figyelemzetéssel hivatnak meg, hogy az alapszabályok 14. §-a értelmében csak oly részvényes gyakorolhatja, akár saját személyében, akár meghatalmazott által, szavazati jogát, kinek részvénye 1895 decz. 31-ig nevére iratott s a közgyűlést megelőző nap d. u. 5 órájáig az egyesület főpénztáránál, még le nem járt szelvényeivel együtt letétetett. Budapest, 1896 január 21-én. (Utányomás nem díjazatik.)

Az igazgatóság.

Guérlain Parfumerie française de Luxe
Le monde élégant et fashionable de Paris se sert :
Eau de Cologne impériale, sapeeti, savon spécial.
Crème de Fraîses et Poudre de Cypris pour le teint ;
Extraits pour le monachir et le vaporisateur Jicky, Belle France, Alcoolat de Rose pour les cheveux.

15, RUE DE LA PAIX, PARIS

A Franklin-Társulatnál Buda-
pesten megjelent, és minden
könyvkereskedésben kapható:
Kiehlund L. Sándor.

MÉREG.
REGÉNY.
Norvégból ford. Ritók Emma
Ára füzet 1 frt 20 kr.
Vásárlókönyvben 1 frt 50 kr.

BUDAPESTI CZÉGEK.

TALÁLMÁNYOK

szabadalmazását ess-
köli mind. államban
Réthy János
nemzetközi mérnöki és szabadalmi irodája,
Budapest, Erzsébet-körút 2. sz. (népszínház
mellett). Legrégibb szabad. iroda. — Telefon.

Gummiáruk,

betegpótlási cikkek sérthetők (óvszerek F. Bergnerand
párisi gyárostól), legelőnyösebben beszerezhetők
Polgár Sándor egyetemi kötszerésznel,
Budapest, Erzsébet-körút 50.

Eisenschiml és Wachtl

Budapest, Váci utca 12
Gyár: Bécs, Kaiserstrasse 62.
Legnagyobb raktár mindennemű fény-
képzési gépek és készülékekkel.
Alapítva 1856. — Többször kitüntetve.
Arjegyzékek ingyen és bérmentve.
Uj! A fotografálás elemei. Ára 2 frt.

Jury-tag és több kiállításon kitüntetve.
BUCHHALTER-féle
első magyar mű- és vegyértéktudó intézet
Budapest, Ferenc-körút 20. sz.
Férfi- és női ruhák, csipkék, függönyök, szőnyegek és
minden e szakba vágó cikkek a legutányosabban
tisztítottak.
Posta ertesítés után a ruháért hához küldünk és vissza küldjük.

CALDERONI ÉS TÁRSA
látászerek.
Látászerek raktára váci-utca 30. szám.
Tan- és műszerek és fényképezési készü-
lékek raktára
Kis hid-utca 8. szám.
BUDAPESTEN.
Arjegyzék kívánatra bérmentve, ingyen.

Jósika Miklós regényei.
89. 90. füzet.
Uj olcsó kiadás.
Regényes képletek.
Második kiadás.
Ára a két füzetből álló
kötetnek 1 forint.

Rum, likőrök
készítéséhez való hires ki-
vonatok
WATTERICH A.-nál
Dohány-utca 5.
kaphatók.
Kezelési könyv ingyen.

Mack-féle reichenhali lenyőtő-olaj.
Igen finom, legtermészetesebb, legégszemesebb és olcsó mo-
nolatósító. 35 év óta tekintélyes részről legjobban ajánlott be-
legzési szer torok- és mell-bajknál, hők-hurut, diphtheria, influ-
enza stb. eféléknél. Elismert bedörögő szer meghűléseknél,
Köszvény és csutnál. Eredeti üvegekben, 60 kr.-ért kapható
gyógyszertárakban, drogistáknál és illatszerekkereskedésben. Bi-
zonyítványokat és prospektusokat küld
Mack J. Bad Reichenhall, I. és legrégibb beszerzési forrás.

MATTONI-FÉLE
GISSHÜBLER
TERMÉSZETES
SAVANYÚ-KUT

EZREK MENNEK CARLSBADBA,
hogy rossz gyomrukat kireperálják és újra jól emészenek és
erre elköltötenek — néha hiába, egy vagyont; pedig ezt a célt
otthon kényelem- használata által,
ben, kevés köl- melyas ételt meg-
sággal előrik a „PEPSIN-BOR“ emésztési segit
és a gyomort rövid időn tökéletesen helyreállítja. — Az ön
pepsinborom kedves íze, és hatása ki nem marad. Egy üveg
ára 1 frt 20 kr., 5 üveg franco küldve 6 frt.

Rozsnyay Máttyás, gyógyszerész,
művegyészeti laboratoriuma Aradon.
Kapható Budapesten: Török József ur gyógyszerárában
és minden magyarországi gyógyszerárában.

Migraenin-Tabletták
a legjobb szer barminó fejfájás ellen

Egy üveg ára 1 frt 20 kr.
Főraktár:
Török József gyógyszerárára
Budapest, király-utca 12. sz.
Azonkívül kapható
minden gyógyszerárában és
drogeriában.

MILLENIUMI
KIÁLLITÁSI SORSJEGYEK.
Huzás február 5—8-ig.

1 egész sorsjegy 20 frt, 1 fél sorsjegy 10 frt, 1 negyed
sorsjegy 5 frt, 1 tized sorsjegy 2 frt, 1 huszad sorsjegy
1 forint.

Vidéki megrendeléséknél a sorsjegyek portómentes beklüdeésért és a nyere-
ményjegyzékért 20 kr. küldendő be.

Fleissig Sándor
bank- és váltóüzlete
Budapest, VII. ker., Erzsébet-körút 2. szám.

Hirdetések felvételnek a
kiadó-hivatalban, Buda-
pest, IV., Egyetem-utca 4.

27 éven át
v. állami kórházi
igazgató orvos
gyógyít gyorsan, discre-
tül és biztos sikerrel
minden férfi és női bajt.
Czím: Kardos
specialista,
Erzsébet-körút 34.
I. em. 10. ajtó 12/b. Hon-
del: d. e 7—8, 11—2, d. u.
6—7-ig. Levélben is.

II. MAGYAR OSZTÁLYSORSJÁTÉK
első huzás 1896 február 5—8-ig.

I. osztályu sorsjegyek. Teljes sorsjegyek (mindhárom oszt. érvényes).

$\frac{1}{20}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{1}$	$\frac{1}{20}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{1}$
1.—	2.—	10.—	20.— frt.	3.—	6.—	30.—	60.— frt.

Sorsjegyeket elárusít:

HEINTZE KÁROLY, Budapest,
Szervita-tér 3. szám.

VASÁRNAPI UJSÁG

5. SZÁM. 1896.

BUDAPEST, FEBRUÁR 2.

43. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt félévre — 6 *

Csepán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt
félévre — 4 *

Csepán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5.—
félévre — 2.50

Külföldi előfizetésekhöz a postallag
meghatározott viteldíj is csatolandó.

DULÁNSZKY NÁNDOR.

1829—1896.

Az ösréi pécsi székesegyház megújítója,
dr. Dulánszky Nándor püspök január 24-én
örök álmra hunyta le szeméit. Egy év-
tizeden át tartó betegeskedés előzte meg kimu-
lását, mely így rá nézve a földi szenvedésektől
való megszabadulásnak mondható. Sok kegyé-
ben részesült a szerencse jobbkezeinek, de vi-
szont a baljának súlyját is sokáig és fájdalmasan
kellett viselnie. S ő mindkét esetben méltó ma-
gatartást tanusított. Sem el nem bizakodott,
mert komoly férfi volt; sem el nem csüggedt,
mert buzgó, vallásos pap volt. Azért oly álta-
lános a részvét is, mely most elhunytakor nyil-
vánul.

Dulánszky Nándor 1829-ben október 19-én
Esztergomban született nagyanyja hazánál, hol
anyja épen látogatóban volt. Szülei Bajánán
laktak, hol atyja Sándor gróf uradalmában tiszt-
tartói hivatalt viselt, s baráti viszonyban volt az
akkori bajnai plébánossal, Simor Jánossal, ki
később esztergomi érsek és bíboros herceg-
primás lett. Ez a jó viszony aztán idővel nagy
hatással volt Dulánszkyknak egész jövőjére, kit
szülei már gyermek kora óta a papi pályára
szántak.

Elemi iskoláit Esztergomban, a gimnáziumot
pedig Budán végezte. Majd ismét visszakérült
Esztergomba a papnevelő-intézetbe, honnan
később Bécsbe, a Pázmáneumba ment. Itt a papi
tudományokat négy év alatt elvégezvén, Ó-Bu-
dára neveztetett ki káplánnak; de néhány hónap
múlva ismét visszatért Bécsbe a Szent Ágoston-
ról nevezett felsőbb papnevelő-intézetbe, hol
aztán theologiai doktorátust nyert.

Mint ily jeles fiatal pap Budapestre nevezte-
tett ki előbb belvárosi káplánnak, majd pedig
az egyetemmel kapcsolatos papnevelő-intézetbe
tanulmányi felügyelőnek. Itt aztán hat évvel
később, 1862-ben, a hittudományi kar rendes
tanárává lépett elő, mely minőségében tíz évig
működött. Ekkor, 1872-ben, a hittudományi
karra kerülvén a rektorválasztás sora, a kar ta-
nárjai két pártra szakadtak: a szabadelvűek Ha-
tala Pétert, a konzervatív gondolkodásúak pedig
Dulánszkyt léptették föl jelöltül, kit addig az
egyházi körökön túl nem is igen ismertek. A
választás mozgalmait figyelemmel kísérte az
egész ország; nem Dulánszky, hanem Hatala
lett a győztes. Nem sokára ezután Pauler Tiva-

Zeleny Károly fényképe után.

DULÁNSZKY NÁNDOR.